

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiskokemuksia Suomessa

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:7

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiskokemuksia Suomessa

Lausuntotiivistelmä

Oikeusministeriö

ISBN: 978-952-259-799-1

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Oikeusministeriö		24.1.2020
Tekijät	Anna Pohjalainen ja Laura Ylikoski		
Julkaisun nimi	EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiskokemuksia Suomessa Lausuntotiivistelmä		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:7		
Diaari/hankenumero	VN/5281/2019	Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
ISBN PDF	978-952-259-799-1	ISSN PDF	2490-1172
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-799-1		
Sivumäärä	61	Kieli	suomi
Asiasanat	henkilötiedot, tietosuoja, yleinen tietosuoja-asetus, tietosuojalaki		
Tiivistelmä <p>Osana EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 97 artiklan mukaista arviointia oikeusministeriö on selvittänyt yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiskokemuksia ja toimivuutta Suomessa.</p> <p>Oikeusministeriö vastaanotti lausunnot yhteensä 75 taholta. Lausunnonantajien joukossa oli sekä viranomaistahoja että yksityisen sektorin edustajia. Lausuntopyynnössä pyydettiin yleisten huomioiden lisäksi lukukohtaisia kommentteja tietosuoja-asetuksesta.</p> <p>Yleisen tietosuoja-asetuksen merkittävimpänä hyötynä pidettiin tietoisuuden lisääntymistä niin luonnollisten henkilöiden kuin organisaatioidenkin keskuudessa. Asetuksen soveltamisen ja toimivuuden suurimpana haasteena puolestaan pidettiin asetuksen koettua vaikeaselkoisuutta ja tulkinnanvaraisuutta. Lausunnonantajien näkemykset kansallisen sääntelyliikkumavaran käytöstä vaihtelivat.</p> <p>Tietosuoja-asetusta kiiteltiin muun muassa rekisteröityjen oikeuksien vahvistamisesta ja tietosuojaanäkökohtien tuomisesta osaksi rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden normaalia toimintaa. Kritiikkiä saivat muun muassa tietosuojavaaltuutetun resurssit, joita pidettiin puutteellisina, sekä kansallisesti tehty ratkaisu, jonka mukaan viranomaistahoille ei voi määrätä tietosuoja-asetuksen rikkomisesta hallinnollista seuraamusmaksua.</p> <p>Useat lausunnonantajat huomauttivat tarpeesta päivittää kansallinen julkisuuslaki ja muu erityislainsäädäntö tietosuoja-asetuksen vaatimuksia paremmin vastaavaksi.</p>			
Kustantaja	Oikeusministeriö		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Justitieministeriet		24.1.2020
Författare	Anna Pohjalainen och Laura Ylikoski		
Publikationens titel	Erfarenheter av tillämpningen av EU:s allmänna dataskyddsförordning i Finland Sammandrag av utlåtandena		
Publikationsseriens namn och nummer	Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2020:7		
Diarie-/ projektnummer	VN/5281/2019	Tema	Betänkanden och utlåtanden
ISBN PDF	978-952-259-799-1	ISSN PDF	2490-1172
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-799-1		
Sidantal	61	Språk	finska
Nyckelord	personuppgifter, datasekretess, allmän dataskyddsförordning, dataskyddslag		
Referat <p>Som ett led i den utvärdering som avses i artikel 97 i EU:s allmänna dataskyddsförordning har justitieministeriet utrett erfarenheterna av tillämpningen av den allmänna dataskyddsförordningen och hur den fungerar i Finland.</p> <p>Justitieministeriet fick utlåtande av sammanlagt 75 instanser. Bland remissinstanserna fanns både myndigheter och företrädare för den privata sektorn. Utöver allmänna iakttagelser begärdes även kapitelvisa kommentarer om dataskyddsförordningen.</p> <p>Den största nyttan med den allmänna dataskyddsförordningen ansågs vara den ökade medvetenheten om dessa frågor bland både fysiska personer och organisationer. Den största utmaningen i tillämpningen och funktionen av förordningen ansågs vara att dess bestämmelser upplevs som svårtolkade och flertydiga. Remissinstansernas åsikter om utnyttjandet av det nationella handlingsutrymmet varierade.</p> <p>Dataskyddsförordningen berömdes bland annat för att den har stärkt de registrerades rättigheter och att dataskyddsaspekter till följd av förordningen blivit en etablerad del av de personuppgiftsansvarigas och personuppgiftsbiträdenas verksamhet. Kritik riktades bland annat mot dataombudsmannens resurser, som ansågs vara bristfälliga, samt den nationella lösningen enligt vilken myndigheterna inte kan påföras en administrativ sanktionsavgift för brott mot dataskyddsförordningen.</p> <p>Flera remissinstanser lyfte fram behovet att uppdatera den nationella offentlighetslagen och annan speciallagstiftning så att de bättre motsvarar kraven i dataskyddsförordningen.</p>			
Förläggare	Justitieministeriet		
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: vnjulkaisumyynti.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Justice		24 January 2020
Authors	Anna Pohjalainen and Laura Ylikoski		
Title of publication	Experiences with implementation of the EU's General Data Protection Regulation in Finland – Summary of opinions		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Justice, Memorandums and statements 2020:7		
Register number	VN/5281/2019	Subject	Memorandums and statements
ISBN PDF	978-952-259-799-1	ISSN (PDF)	2490-1172
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-799-1		
Pages	61	Language	Finnish
Keywords	personal data, data privacy, General Data Protection Regulation, Data Protection Act		
Abstract <p>In the context of an evaluation under Article 97 of the General Data Protection Regulation (GDPR), the Ministry of Justice has collected opinions on the application and functioning of the GDPR in Finland.</p> <p>Opinions were received from 75 different entities, including both public authorities and private sector representatives. In addition to general observations, they had also been asked to give chapter-specific comments on the GDPR.</p> <p>Awareness-raising was considered the greatest benefit of the GDPR among both natural persons and organisations, while the perceived complexity and ambiguity of the GDPR were considered the greatest challenges to its application and functioning. Providers of opinions expressed divergent views on the exercise of the national margin of manoeuvre.</p> <p>The GDPR was considered very useful in areas such as strengthening the rights of data subjects and incorporating data protection aspects into the regular activities of controllers and processors of personal data. Criticism was directed for instance at the Finnish Data Protection Ombudsman's resources, which were considered insufficient, and the national decision that no administrative fines can be imposed on public authorities for infringements of the GDPR.</p> <p>Several providers of opinions commented on the need to update the national Act on the Openness of Government Activities and other special legislation to better meet the requirements set out in the GDPR.</p>			
Publisher	Ministry of Justice		
Distributed by/ Publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: vnjulkaisumyynti.fi		

Sisältö

1	Johdanto	9
1.1	Lausuntokierros	9
1.2	Yhteenveto lausunnoista	10
2	Yleisen tietosuoja-asetuksen merkittävimmät hyödyt	13
2.1	Tietoisuuden lisääntyminen	13
2.2	Rekisteröityjen oikeuksien lisääntyminen	14
2.3	Avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääntyminen	15
2.4	Lainsäädännön yhdenmukaistaminen ja yhtenäiset käytännöt	15
2.5	Muuta	16
3	Yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen ja toimivuuden suurimmat haasteet	17
3.1	Vaikeaselkoisuus, tulkinnanvaraisuus ja kieliasu	17
3.2	Kuormittavat velvoitteet	18
3.3	Julkisuuslain suhde tietosuojasääntelyyn	19
3.4	Muun erityislainsäädännön suhde tietosuojasääntelyyn	20
3.5	Erilaiset kansalliset soveltamiskäytännöt ja tietosuojasääntelyn pirstaloituminen	21
3.6	Muuta	22
4	Yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistaman sääntelyliikkumavaran käyttö	23
4.1	Hallinnollinen seuraamusmaksu	23
4.2	Käsittelyperusteet ja aineistojen toisiokäyttö	24
4.3	Automatisoitu päätöksenteko ja tekoäly	25
4.4	Muuta	26
5	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset (1–4 artikla)	28
5.1	Soveltamisala	28
5.2	Määritelmät	28
6	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet (5–11 artikla)	31
6.1	Henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet	31
6.2	Käsittelyn lainmukaisuus ja suostumus	32
6.3	Muita huomioita II luvusta	34

7	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet (12–23 artikla)	35
7.1	Yleistä	35
7.2	Rekisteröidyn informointi	36
7.3	Toimitettavat tiedot ja rekisteröidyn oikeus saada pääsy henkilötietoihin	37
7.4	Henkilötietojen poistaminen, siirtäminen ja käsittelyn rajoittaminen	38
7.5	Oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä ja automaattisesti tehtävät yksittäispäätökset	39
7.6	Rekisteröidyn oikeuksien rajoittaminen	40
8	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä (24–43 artikla)	41
8.1	Yleistä IV luvusta	41
8.2	Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän yleiset velvollisuudet	41
8.3	Henkilötietojen turvallisuus	44
8.4	Vaikutustenarviointi, tietosuojavastaava ja käytäntösäännöt	45
9	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille (44–50 artikla)	47
10	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VI lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset (51–59 artikla)	50
11	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – yhteistyö ja yhdenmukaisuus (60–76 artikla)	53
12	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset (77–84 artikla)	55
13	Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset (85–91 artikla)	57
	Liite 1: Lausuntopyynnön jakelu ja lausunnonantajat	59

1 Johdanto

1.1 Lausuntokierros

EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 tuli sovellettavaksi 25.5.2018. Asetuksen jäsenvaltioille jättämää sääntelyliikkumavaraa on Suomessa käytetty 1.1.2019 voimaan tulleella tietosuoja-lailla (1050/2018) ja erityislainsäädännöllä. Yleisen tietosuoja-asetuksen 97 artiklan mukaan komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle säännöllisesti kertomukset asetuksen arvioinnista ja uudelleentarkastelusta viimeistään 25.5.2020 ja joka neljäs vuosi sen jälkeen. Nämä yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämät neuvoston näkemykset ja löydökset muodostettiin ensimmäistä kertaa Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella 1.7.–31.12.2019.¹ Tätä varten oikeusministeriö on selvittänyt yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiskokemuksia ja toimivuutta Suomessa. Myös kansallisen lainsäädännön jälkiarvioinnille annetaan lähivuosina yhä enemmän merkitystä osana laadukkaan lainsäädännön tavoitetta.

Lausuntopyyntö oli esillä lausuntopalvelu.fi -palvelussa 7.8.–17.9.2019. Lausuntoa pyydettiin erikseen 80 eri taholta, joista 52 antoi lausunnon. Tämän lisäksi lausunnon antoi 23 muuta tahoa. Lausunnonantajia pyydettiin lausumaan kokemuksistaan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisesta sekä näkemyksistään sen toimivuudesta ja kansallisen sääntelyliikkumavaran käytöstä. Lausunnonantajia pyydettiin kommentoimaan aiheittain tietosuoja-asetuksen merkittävimpiä hyötyjä, sen soveltamisen ja toimivuuden suurimpia haasteita, sekä sitä, onko tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi lausunnonantajilta pyydettiin kommentteja tietosuoja-asetuksesta lukukohtaisesti.

¹ Neuvosto hyväksyi näkemykset 21.1.2020. Ks. asiakirja 14994/2/19 REV 2, joka on saatavilla neuvoston julkisessa asiakirjarekisterissä osoitteessa <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14994-2019-REV-2/fi/pdf>.

Lausuntojen koko sisältöä ei ole välttämättä toistettu yksityiskohtaisesti tässä tiivistelmässä. Annetut lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan Lausuntopalvelusta.² Lausumia on lyhennetty, ryhmitelty uudestaan ja niiden kieliasua on yhtenäistetty. Lauseita on myös siirretty eri otsikoiden alle siten, että kutakin lausuntopyyntöä koskevat lausumat on pyritty kokoamaan yhteen. Kaikki korostukset ovat tiivistelmän toimittajien lisäämiä.

1.2 Yhteenveto lausunnoista

Yleisen tietosuojasetuksen merkittävimpänä hyötynä pidettiin tietoisuuden lisääntymistä niin luonnollisten henkilöiden kuin organisaatioidenkin keskuudessa. Lausunnonantajat pitivät hyvänä sitä, että organisaatiot ovat joutuneet käymään läpi omia toimintatapojaan. Tietosuojavelvoitteiden paremman huomioimisen katsottiin muun muassa parantaneen rekisteröityjen oikeusturvaa ja lisänneen heidän luottamustaan henkilötietojen käsittelyyn.

Tietosuojasetuksen katsottiin tuoneen kaivattua läpinäkyvyyttä henkilötietojen käsittelyyn. Lausunnonantajat myös kokivat rekisteröityjen oikeuksien lisääntyneen, erityisesti suhteessa omien tietojen hallintaan. Lausunnonantajat nostivat esille myös yhtenäisen eu-rooppalaisen lainsäädännön edut.

Suurimpana yleisen tietosuojasetuksen soveltamisen ja toimivuuden haasteena pidettiin asetuksen koettua vaikeaselkoisuutta ja tulkinnanvaraisuutta. Myös asetuksen kieliasua ja asetuksen suomennoksessa olevia käännösvirheitä kritisoitiin. Tietosuojasetusta, kansallista tietosuojalakia ja niitä täydentäviä erityislakeja pidettiin vaikeana ja erityistä perehtymistä edellyttävänä kokonaisuutena. Vastauksissa nostettiin myös esille EU:n jäsenvaltioiden toisistaan eroavat käytännöt esimerkiksi tietosuojasetuksen rikkomisesta seuraavissa sanktioissa.

Lausunnonantajat kokivat, ettei viranomaisohjeistusta ja -ohjausta ole tietosuojasetuksen tulkinnanvaraisuus ja vaikeaselkoisuus huomioon ottaen riittävästi tarjolla. Haasteena pidettiin myös tietosuojasetuksen aiheuttamia kuormittavia velvoitteita, esimerkiksi osoitusvelvollisuuden todentamista sekä tietoturvaloukkauksesta ilmoittamiselle asetettua 72 tunnin määräaikaa. Velvoitteiden katsottiin kuormittavan erityisen paljon pieniä, mahdollisesti vapaaehtoisvoimin toimivia organisaatioita.

² <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=2df6ebd7-975e-4169-a0de-ed-d9ab3d7217>.

Lausunnonantajat kiinnittivät huomiota myös tietosuojalainsäädännön pirstaleisuuteen sekä tarpeeseen saattaa julkisuuslaki ja muu erityislainsäädäntö vastaamaan paremmin tietosuoja-asetuksen vaatimuksia.

Lausunnonantajien näkemykset kansallisen sääntelyliikkumavaran käytöstä vaihtelivat. Osa lausunnonantajista katsoi, että sääntelyliikkumavaraa oli käytetty pääsääntöisesti tarkoituksenmukaisesti, osa puolestaan katsoi sen käytön olleen joko osittain tai kokonaan epätarkoituksenmukaista. Kritiikkiä sai etenkin kansallisesti tehty ratkaisu, jonka mukaan viranomaistahoille ei voi määrätä tietosuoja-asetuksen rikkomisesta hallinnollista seuraamusmaksua. Tarkoituksenmukaisena sääntelyliikkumavaran käyttönä pidettiin muun muassa kansallisessa tietosuoja-laissa mainittua yleistä etua tieteellisen tutkimuksen käsittelyperusteena. Tarkempaa sääntelyä kaivattiin muun muassa automaattisesta päätöksenteosta.

Lukukohtaiset kommentit heijastelivat lausuntopyynnön kolmeen ensimmäiseen kysymykseen annettuja vastauksia. Kommenttien läpileikkaavana teemana voidaan pitää tietosuoja-asetuksen kokemista epäselväksi tai tulkinnanvaraiseksi: epäselviä säännöksiä sisältyy lausuntojen perusteella lähes kaikkiin asetuksen lukuihin.

Lukua I kommentoitiin erityisesti määritelmien näkökulmasta. Epäselvänä pidettiin muun muassa rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän määritelmiä sekä rajanvetoa anonyymisoidun ja pseudonymisoidun henkilötiedon välillä. Tietosuoja-asetuksen I lukua kommentoi 32 lausunnonantajaa.

Lukua II koskevat kommentit keskittyivät erityisesti henkilötietojen käsittelyä koskeviin periaatteisiin sekä käsittelyn lainmukaisuutta ja suostumusta koskeviin säännöksiin. Periaatteita koskeva kritiikki kohdistui etenkin epäselväksi koettuihin ilmaisuihin. Suostumukseen perustuvaa käsittelyä pidettiin hankalana ja käsittelyperusteita osin epäselvinä. Tietosuoja-asetuksen II lukua kommentoi 38 lausunnonantajaa.

Rekisteröidyn oikeuksia koskevaa III lukua kiiteltiin rekisteröidyn oikeuksien vahvistamisesta ja tietoisuuden lisäämisestä. Haasteita nähtiin muun muassa rekisteröidyn informointivelvoitteen täyttämässä sekä henkilötietojen käsittelyn rajoittamista ja vastustamista koskevien oikeuksien toteuttamisessa. Tietosuoja-asetuksen III lukua kommentoi 42 lausunnonantajaa.

Tietosuoja-asetuksen IV luvussa pidettiin hyvänä henkilötietojen käsittelyyn liittyvien vastuiden tuomista osaksi organisaatioiden normaalia toimintaa. Hankalana pidettiin muun muassa rekisterinpitäjän roolin määrittelyä ja yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevaa säännöstä. Useampi lausunnonantaja kannatti tietoturvaloukkauksen ilmoituskynnyksen

nostamista; näin ehkäistäisiin valvontaviranomaisten kuormittumista. Tietosuoja-asetuksen IV lukua kommentoi 46 lausunnonantajaa.

Tietosuoja-asetuksen V luvun henkilötietojen siirtoa koskevaa sääntelyä pidettiin tarpeellisenä. Toisaalta lausunnonantajat kiinnittivät huomiota siihen, etteivät siirtolausekkeet tunnista kaikkia tilanteita. Haasteita nähtiin erityisesti pilvipalveluiden käytössä. Tietosuoja-asetuksen V lukua kommentoi 35 lausunnonantajaa.

Tietosuoja-asetuksen VI lukua kommentoi 24 lausunnonantajaa. Tietosuojavaikuttetun saamista lisäresursseista huolimatta vaikuttetun resurssitilannetta pidettiin yleisesti huonona ja useampi lausunnonantaja koki, ettei vaikuttetulta saa riittävästi ohjausta.

Lausunnonantajat pitivät VII luvun mukaisia yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismeja tärkeinä, erityisesti ottaen huomioon tietosuoja-asetuksen koettu epäselvyys ja tulkintavaikeudet. Tietosuoja-asetuksen VII lukua kommentoi 12 lausunnonantajaa.

Oikeussuojakeinoja, vastuuta ja seuraamuksia koskevaa VIII lukua pidettiin tärkeänä hyvän hallinnon ja oikeusturvan kannalta. Osa lausunnonantajista kuitenkin epäili oikeussuojakeinojen tehokkuutta. Muutama lausunnonantaja näki mahdollista päällekkäisyyttä tietosuoja-asetuksen mukaisten oikaisukeinojen ja kansallisten hallinnollisten oikeussuojakeinojen välillä. Tietosuoja-asetuksen VIII lukua kommentoi 22 lausunnonantajaa.

Tietosuoja-asetuksen IX lukua koskevissa kommenteissa kiinnitettiin huomiota erityisesti julkisuusperiaatteen ja henkilötietojen suojan yhteensovittamiseen sekä tieteellisen tutkimustoiminnan huomioimiseen. Tietosuoja-asetuksen IX lukua kommentoi 27 lausunnonantajaa.

2 Yleisen tietosuoja-asetuksen merkittävimmät hyödyt

2.1 Tietoisuuden lisääntyminen

Ylivoimaisesti suurimpana tietosuoja-asetuksen mukanaan tuomana hyötynä pidettiin tietoisuuden lisääntymistä tietosuoja-asioissa. Rekisteröityjen osalta lausunnoissa mainittiin muun muassa lisääntynyt tietoisuus oikeusturvasta, omien tietojen tarkastus- ja korjausmahdollisuuksista sekä rekisterinpitäjän informointivelvollisuuksista. Myös rekisterinpitäjien tietoisuuden omista velvollisuuksistaan ja vastuistaan katsottiin parantuneen. Ylipäänsä tietosuoja-asioiden katsottiin saaneen asetuksen myötä lisää näkyvyyttä ja niiden katsottiin tulevan aiempaa paremmin huomioituksi.

Tietoisuuden kasvaminen oikeista ja asianmukaisista menettelytavoista oli monien vastaajien mukaan pakottanut organisaatioita käymään läpi käytäntöjään ja kiinnittämään tarkemmin huomiota henkilötietojen asianmukaiseen suojaan. Tärkeänä hyötynä pidettiin sitä, että tietosuoja-asetus on pakottanut monet organisaatiot käymään läpi tietosuojan tasoaan sekä uudistamaan ja kehittämään omia tietojen keräämiseen liittyviä prosessejaan. Organisaatiot ovat myös joutuneet käymään läpi henkilötietovarantonsa ja pohtimaan eri tietotyyppien käsittelyperusteita sekä miettimään, kuinka rekisteröityjen oikeudet toteutetaan rekisteröityjen kannalta helposti ja kuinka niistä kerrotaan. Esimerkiksi **STM** totesi monen organisaation joutuneen käymään läpi muutoksen, joka muuten ei olisi todennäköisesti alkanut tässä laajuudessa.

Entistä parempi tietosuojajavelvoitteiden huomioiminen on **Suomen Asianajajaliiton** mukaan johtanut kansalaisten oikeuksien tehokkaampaan toteutumiseen sekä tietosuojaan ja tietoturvaan kohdistuvien riskien aiempaa tehokkaampaan ennalta torjumiseen. **Suomen Lakimiesliitto** puolestaan katsoi kansalaisten oikeusturvan ja henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvan luottamuksen lisääntyneen tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen, kun henkilötietojen käsittelyyn on jouduttu paneutumaan aikaisempaa ennakoidummin ja huolellisemmin. **Suomen Kiinteistöliitto ry:n** mukaan tietosuoja-asioiden

hoito ja hallinta on sekä yhdenmukaistunut että tullut järjestelmällisemmäksi, kun käyty keskustelu on saanut toimijat alalla kiinnittämään huomiota tietosuojasiioihin.

Effi ry piti positiivisena sitä, että organisaatiot ovat joutuneet tekemään inventaarion kaikesta keräämästään tiedosta ja miettimään keräämänsä tiedon käyttötarkoituksia. Myös **MAL ry** piti kannatettavana sitä, että yritykset ja instituutiot ovat joutuneet miettimään tiedonsäilytysperiaatteitaan. **Asiakkuusmarkkinointiliiton** mukaan tietosuojaääntelyn jo aiemmin voimassa olleet peruseriaatteet ja niiden huolellisempi operatiivinen huomiointi on tietosuoja-asetuksen myötä kasvanut rekisterinpitäjien ja palveluntarjoajien parissa selvästi ja erityisesti pienten ja keskiuurten toimijoiden parissa.

FA:n mukaan tietosuoja-asetuksen vaatimat panostukset ovat osaltaan lisänneet luottamusta finanssitoimialaan. Yhdistyksen mukaan finanssitoimialan yritykset näkevät, että asetuksen mukaiset henkilötietojen käsittelyprosessit ovat pikemminkin kilpailuetu, eivätkä vain osa voimassa olevan lainsäädännön noudattamista.

2.2 Rekisteröityjen oikeuksien lisääntyminen

Useat lausunnonantajat katsoivat rekisteröityjen oikeuksien lisääntyneen, erityisesti mitä tulee rekisteröityä itseään koskevan tiedon hallintaan. Rekisteröityjen koettiin olevan aiempaa tietoisempia oikeuksistaan ja myös käyttävän oikeuksiaan aiempaa enemmän. Yleisesti henkilötietojen käsittelyä pohdittiin aiempaa enemmän rekisteröityjen oikeuksien näkökulmasta. **F-Secure Oyj** katsoikin voimatasapainon muuttuneen rekisteröityjen eduksi. Toisaalta esimerkiksi **TSV:n** mukaan vaikuttaa siltä, ettei kaikkia rekisteröityjen oikeuksia vielä käytetä täysimääräisesti. Erityisesti tarkastuspyynnöt nähtiin merkittävänä rekisteröityjen oikeusturvaa lisäävänä tekijänä. Näin katsoivat esimerkiksi **MMM** ja **TEM**.

Oikeuksien lisäksi myös rekisteröityjen vaikutusmahdollisuuksien katsottiin lisääntyneen. Positiivisena pidettiin myös sitä, että rekisteröityjen asema ja oikeudet EU:n sisällä ovat yhdenmukaistuneet.

2.3 Avoimuuden ja läpinäkyvyyden lisääntyminen

Myös avoimuuden ja läpinäkyvyyden katsottiin yleisesti ottaen lisääntyneen. Toistuvasti esitetty näkemys oli, että tietosuoja-asetus on tuonut tarvittavaa läpinäkyvyyttä henkilötietojen käsittelyyn. Lausunnonantajat kokivat, että henkilötietojen käsittelystä, kuten siitä, missä tietoja käsitellään, informoidaan aiempaa läpinäkyvämmiin.

CSC Oy:n mukaan läpinäkyvyys ja avoimuus sekä tietosuojaperiaatteiden huomioiminen henkilötietojen koko elinkaaren suunnittelussa kaikkien vaiheiden sisäänrakennettuna elementtinä on lisääntynyt. **Opetushallitus** katsoi rekisteröityjen tilanteen parantuneen, sillä avoimuutta on tullut lisää ja rekisteröity voi olla suhteellisen varma, että hänen henkilötietojensa käsittely jossain vaiheessa päättyy ja tiedot poistetaan.

Läpinäkyvyyden ja rekisteröityjen informoinnin katsottiin myös parantaneen luottamusta yritysten toimintaan. Muun muassa **EK** totesi tehokkaan ja läpinäkyvän henkilötietojen käsittelyn olevan yritysten etu. **LVM** katsoi yleisen tietosuoja-asetuksen lisänneen käsitystä korkeasta tietosuojan tasosta myönteisenä kilpailutekijänä. **SOSTE ry** katsoi informoinnin, käsittelyn läpinäkyvyyden ja muiden tietosuoja-asetuksen tuomien velvoitteiden toteuttamisen parhaimmillaan edistävän jäsenhankintaa ja lisäävän yhdistyksen luotettavuutta yhteistyökumppanina.

Helsingin yliopisto piti positiivisena sitä, etteivät avoimuuden ja läpinäkyvyyden periaatteet ole jääneet vain periaatteelliselle tasolle, vaan myös näkyvät konkreettisesti esimerkiksi tietosuojaselosteina ja toimintatapojen muutoksina. **THL** totesi, että henkilötietojen käsittelystä informoidaan aikaisempaa läpinäkyvämmiin. **Senaatti-kiinteistöt** huomautti, että tietosuoja-asetuksen pyrkimys selkeyttää eri osapuolten rooleja (rekisterinpitäjä, käsittelijä ja rekisteröity) tekee toiminnasta läpinäkyvää.

2.4 Lainsäädännön yhdenmukaistaminen ja yhtenäiset käytännöt

Useat lausunnonantajat nostivat esille yhtenäisen eurooppalaisen lainsäädännön edut, ja toimintatapojen ja prosessien harmonisointiin oltiin tyytyväisiä. Yhdenmukaisten toimintaedellytysten katsottiin parantavan ja yhdenmukaistavan tietosuojan tasoa EU:n alueella. **Jyväskylän yliopisto** huomautti, että yksittäiset jäsenvaltiot eivät olisi saaneet kansallisen lainsäädännön avulla yhtä merkittävää muutosta aikaiseksi, eikä velvoitteita olisi pystytty asettamaan EU:n ulkopuolisille palveluntarjoajille, jotka tarjoavat tavaroita ja palveluita EU:n alueella.

Sitra piti positiivisena sitä, että tietosuoja-asetus on selkeyttänyt käytäntöjä Euroopan sisämarkkinoilla, sillä EU muodostaa maailman suurimmat sisämarkkinat ja on merkittävä osapuoli kauppasopimusten neuvottelijana – tällöin myös kolmansilla mailla on motivaatiota säätää omaa lainsäädäntöään yhteensopivaksi EU:n kanssa. Myös **TEM** kiinnitti huomiota sisämarkkinaulottuvuuteen katsoen jäsenvaltioiden yhtenäisen tietosuojasääntelyn osaltaan parantaneen EU:n digitaalisten sisämarkkinoiden toimivuutta. **TSV** piti keskeisenä yleisestä tietosuoja-asetuksesta koituvana hyötynä puitteita yhteiselle eurooppalaiselle päätöksentekomenettelylle.

2.5 Muuta

F-Secure Oyj:n mielestä asetusta ei ole kirjoitettu liian yksityiskohtaiseksi, vaan se mahdollistaa yleislakien logiikan mukaisesti soveltamisen hyvin monenlaisiin ympäristöihin. **Lääketeollisuus ry** piti innovatiivisen, uusia lääkehoitoja potilaiden ja terveydenhuollon käyttöön kehittävän lääketieteellisen kannalta erityisen keskeisenä sitä, että yleinen tietosuoja-asetus sisältää tieteellisen tutkimustoiminnan mahdollistavia elementtejä.

Kulttuuriperintöorganisaatiot pitivät merkittävänä hyötynä sitä, ettei tietosuoja ulotu kuolleisiin henkilöihin. **Suomen Journalistiliitto ry** kiitteli sananvapauden ja journalistien intressien huomioimisesta sekä asetuksessa että kansallisessa tietosuojalaissa.

PLM nosti lausunnossaan esiin sen, miten osoitusvelvollisuus on ohjannut kiinnittämään enemmän huomiota henkilötietojen suojaan ja dokumentointiin. **Kela** totesi samansuuntaisesti osoitusvelvollisuuden edellyttäneen henkilötietojen käsittelyn kuvausten ja suunnitelmien täydentämistä sekä henkilötietojen käsittelyä koskevien kirjallisten ohjeiden laatimista. **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia** totesi osoitusvelvollisuuden olleen omiaan helpottamaan rekisterinpitoon liittyvää laillisuusvalvontaa ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvien mahdollisten ongelmien selvittämistä.

3 Yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen ja toimivuuden suurimmat haasteet

3.1 Vaikeaselkoisuus, tulkinnanvaraisuus ja kieliasu

Yleisen tietosuoja-asetuksen suurimpana heikkoutena pidettiin sen koettua vaikeaselkoisuutta ja tulkinnanvaraisuutta. Asetusta pidettiin vaikeaselkoisena muun muassa sen laajuuden, yksityiskohtaisuuden, periaatelähtöisyyden ja viittausten suuren lukumäärän vuoksi.

Tietosuoja-asetusta, kansallista tietosuojalakia ja niitä täydentäviä erityislakeja pidettiin vaikeana ja erityistä perehtymistä edellyttävänä kokonaisuutena. **Musiikkiarkiston** kokemuksen mukaan keskeisiä määritelmiä ja soveltamisohjeita on etsittävä hallituksen esityksen ja hallintovaliokunnan mietinnön perusteluista. **CSC Oy:n** mukaan tietosuojasäädösten epämääräiset ilmaisut, toimenpiteiden epämääräiset määrittelyt sekä epäselvät ja monitulkintaiset kieliasut tuottavat haasteen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamiselle ja toimivuudelle.

Vaikeaselkoisuus on johtanut paikoittain siihen, että pieniinkin tilanteisiin tarvitaan jurista neuvontaa. Esimerkiksi **MMM** totesi vaikeaselkoisuuden usein johtavan siihen, että henkilötietojen käsittelijät ja rekisterinpitäjät ovat käytännön toimissaan varsin epävarmoja. **TEM** puolestaan kertoi käsittelijöiden epävarmuuden ja arkuuden lisänneen työmäärää, ja esitti ongelmien korjaamiseksi suhteellisuuslinjauksia.

Lausunnonantajat pitivät asetusta vaikeasti ymmärrettävänä paitsi tavallisen rekisteröidyn näkökulmasta myös asetusta soveltavien organisaatioiden näkökulmasta. **Suomen Asianajajaliitto** piti tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisena ja vaikeaselkoisena normikokonaisuutena, joka herättää jatkuvasti lukuisia kysymyksiä sen tulkinnasta ja soveltamisesta.

Asetusta pidettiin hyvin tulkinnanvaraisena ja sen toteuttajalle harkintavaltaa jättävänä. Muun muassa **Centria-ammattikorkeakoulu Oy** katsoi asetuksen tulkinnanvaraisuuden aiheuttavan ongelmia sen soveltamisessa. Samoin esimerkiksi **Secrays Oy** totesi asetuksen salliman, paikoin huomattavan laajan tulkintaskaalan johtaneen siihen, että rekisterinpitäjät ja käsittelijät joutuvat tekemään päätöksiä vailla varmuutta asetuksen lopullisesta tulkinnasta. **Senaatti-kiinteistöjen, SOSTE ry:n** ja **Suomen Yrittäjät ry:n** mukaan eri tietosuoja-asiantuntijat ovat antaneet ongelmatilanteissa erilaisia ohjeita, mikä on entisestään lisännyt tulkintavaikeuksia. **EK** piti asetuksen tulkinnanvaraisuutta yhdistettynä korkeisiin mahdollisiin sanktioihin ongelmallisena ja katsoi tämän voivan luoda toimijoille ennakoimattomia riskejä.

Lausunnonantajat pitivät tietosuoja-asetuksen tulkinnanvaraisuuden näkökulmasta ongelmallisena sitä, ettei viranomaisohjeistusta ja -ohjausta ole tarjolla tarpeeksi. Ongelmaa pidettiin etenkin puutteellisten resurssien aiheuttamana ja sen katsottiin lisänneen epävarmuutta asetuksen soveltamisessa. Tähän kiinnittivät huomiota esimerkiksi **STM, Kirkkohallitus, Arene ry, Business Finland, FA, Helsingin yliopisto ja Suomen Yrittäjät ry**. **VRK** huomautti, etteivät jälkikäteinen valvonta ja sanktiomentaliteetti ohjeiden puuttuessa edesauta rekisteröityjen oikeuksien toteutumista. **HUS** toi esiin sen, että tarvittavat dokumentit on jouduttu luomaan paljolti tyhjästä itse, sillä asetuksen soveltamisen tueksi on ollut saatavissa hyvin vähän viranomaisaineistoa.

Haasteena pidettiin myös tietosuoja-asetuksen kieliasua. Asetuksen kieliasua pidettiin vaikeaselkoisena, sen lauserakenteita monimutkaisina ja käytettyä terminologiaa vaikeana. **KKV** katsoi joustavan ja epätäsmällisen kieliasun voivan johtaa epäyhdenmukaisiin käytäntöihin organisaatioiden kesken ja pahimmillaan rekisteröityjen oikeusturvan heikkenemiseen.

Asetuksen heikkoutena pidettiin niin ikään suomennoksen sisältämiä käännösvirheitä. Esimerkiksi **STM:n** mukaan suomennoksen sisältämien epätäsmällisyyksien ja virheiden johdosta asetus on paremmin ymmärrettävissä englannin kielellä.

3.2 Kuormittavat velvoitteet

Haasteena pidettiin myös yleisen tietosuoja-asetuksen organisaatioille aiheuttamia työläitä ja kuormittavia velvoitteita. Esimerkiksi **Kuntaliitto** katsoi asetuksesta johtuvien velvoitteiden edellyttävän rekisterinpitäjiltä aikaisempaa enemmän resursseja ja tietämystä tietosuojaan liittyen. **Suomen Asianajajaliitto** piti velvoitteita abstrakteina ja osin hyvin epäkäytännöllisinä. **FiCom ry** piti tietosuoja-asetuksen lukuisten yksityiskohtaisten velvoitteiden, kuten tietoturvaloukkauksesta ilmoittamiselle asetetun 72 tunnin määräajan, noudattamista

haastavana. **Valtiokonttori** kiinnitti lausunnossaan huomiota organisaatioiden erilaisiin valmiuksiin soveltaa tietosuoja-asetusta.

Työläänä on **Itä-Savon koulutuskuntayhtymän** mukaan pidetty muun muassa osoitusvelvollisuuden todentamista, sillä se vaatii paljon dokumentaatiota ja sen ylläpito on haastavaa. **TEM:n** mukaan viranomaispuolella hallinnollista työtä on lisännyt muun muassa virkamiehen nimen sisältävien asiakirjojen katsominen henkilötietoja sisältäviksi asiakirjoiksi.

VRK:n mukaan tietosuoja-asetuksen toimeenpano on ollut työlästä. Työhön on kuulunut muun muassa linjausten tekemistä, dokumentaation laatimista, tietosuoja-arviointeja, kouluttamista ja prosessien kehittämistä. **Suomen Yrittäjät ry:n** mukaan asetus on lisännyt merkittävästi pk-yritysten hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. **FA:n** mukaan asetuksen soveltaminen on vaatinut toimijoilta merkittävää panostusta sekä IT-järjestelmiin että uusien prosessien ja toimintatapojen suunnitteluun ja toteutukseen.

Velvoitteet näyttäytyvät lausuntojen perusteella erityisen kuormittavina pienissä ja vapaaehtoisvoimin toimivissa organisaatioissa. Tämä käy ilmi esimerkiksi **Ulvilan kaupungin**, **Asiakkuusmarkkinointiliiton**, **SOSTE ry:n** ja **Suomen Lääkäriliiton** lausunnoista.

3.3 Julkisuuslain suhde tietosuojasääntelyyn

Julkisuusperiaatteen ja tietosuoja-asetuksen yhteensovittamista pidettiin hankalana, ja useat lausunnonantajat näkivät tarvetta kansallisen julkisuuslainsäädännön päivittämiselle, jotta se olisi paremmin yhteensopiva tietosuoja-asetuksen kanssa. **TSV** kiinnitti huomiota sääntelyn ajantasaistamiseen erityisesti oma-aloitteista tiedonluovuttamista koskevien säännösten osalta.

Asian nostivat esille myös **LVM, MMM, STM, KKV, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Helsingin kaupunki, Kansallisarkisto, Kansalliskallio, Suomen metsäkeskus, Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto** ja **Keskuskauppakamari**. **Keskuskauppakamarin** mukaan tietosuoja-asetuksen IX luku on jättänyt jäsenvaltioille sellaisen liikkumavaran, joka mahdollistaa kansallisten erityistilanteiden huomioon ottamisen asetuksen sallimissa rajoissa, mutta kansallisella tasolla on käytännössä noussut esiin tilanteita, joissa tietosuoja-asetuksen ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) välinen suhde on aiheuttanut epäselvyyttä. **MMM** piti tärkeänä, että oikeusministeriö julkisuuslain tarkistamisen ohella pohtisi toimia julkisuusperiaatteen edistämiseksi laajemminkin. **STM** näki tarvetta kansallisen julkisuuslainsäädännön kokonaisuudistukselle.

Erityisesti julkisuuslain 16.3 §:n katsottiin aiheuttavan yhteensovittamisvaikeuksia. **Helsingin yliopisto** katsoi kyseisen lainkohdan soveltamisen muuttuneen entistä haastavammaksi. **Aalto-yliopiston** mukaan ei ole selvää, missä tilanteissa viranomaisen asiakirjoihin sisältyvien henkilötietojen voidaan katsoa olevan viranomaisen henkilörekisteriin kuulumatonta tietoa, johon julkisuuslaki ei sovellu. **LVM** puolestaan piti epäselvänä sitä, tarkoittavatko julkisuuslain henkilörekisteri ja tietosuoja-asetuksen henkilörekisteri samaa asiaa. **KKV** arvioi julkisuuslain 16.3 §:n vanhentuneen tietosuoja-asetuksen myötä, sillä julkisuuslaki kytkee henkilötietojen luovutusrajoituksen henkilörekisteriin, vaikka tietosuoja-asetus soveltuu kaikkeen automaattiseen käsittelyyn huolimatta siitä, muodostavatko tiedot rekisterin vai eivät. Virasto viittasi käsitteiden ”viranomaisen henkilörekisteri” ja luovutuksen saajan oikeus ”tallettaa ja käsitellä” [sic] aiheuttamiin arviointihankaluuksiin tietosuoja-asetuksen johdosta muuttuneiden käsittelyperusteiden valossa.

Helsingin kaupunki nosti julkisuuslain 16.3 §:n lisäksi esille julkisuuslain 12 §:n mukaisen oikeuden saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta. Kaupungin mukaan kyseinen säännös kaipaisi selkiyttämistä suhteessa tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaiseen rekisteröidyn oikeuteen saada pääsy omiin tietoihin.

3.4 Muun erityislainsäädännön suhde tietosuojasäätelyyn

Lausunnoissa otettiin kantaa myös muun kansallisen erityislainsäädännön yhteensovittamiseen tietosuojasäätelyn kanssa. **EK** katsoi, että tietosuoja-asetuksen nojalla tarkennettavan ja säädettävän kansallisen erityislainsäädännön viivästyminen on johtanut pitkittyneisiin tulkinta- ja soveltamisongelmiin.

Helsingin yliopisto katsoi kansallisen erityislainsäädännön viivästymisen aiheuttaneen käytännön haasteita ja tulkintaepäselvyyksiä. Yliopisto viittasi tässä yhteydessä biopankkilain (688/2012) uudistukseen ja genomilain säätämistä koskevaan hankkeeseen. Ylipäättään yliopisto katsoi erityislainsäädännön olevan osin ristiriidassa tietosuoja-asetuksen kanssa. Yliopiston mukaan on epäselvää, miltä osin erityislainsäädännön katsotaan olevan kansallisen liikkumavaran piirissä.

STM ja **Helsingin kaupunki** pitivät haasteellisena erityisesti sosiaali- ja terveystointa koskevan erityislainsäädännön ja tietosuoja-asetuksen yhteensovittamista. **Kelalle** haasteena on ollut se, ettei sen toimintaa ohjaavaan erityislainsäädäntöön toistaiseksi ole tehty tietosuoja-asetuksen edellyttämiä muutoksia. Tästä johtuen esimerkiksi etuustoimintaan liittyvän päätöksenteon automatisoinnin kehittämistä ei ole pidetty mahdollisena.

EK katsoi, ettei yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004, työelämän tietosuojalaki) uudistaminen ole kaikilta osin onnistunut. EK viittasi erityisesti työelämän

tietosuoja-lain 3 ja 4 §:iin ja arvioi, että valtaosalla yrityksistä saattaa olla haasteita toteuttaa henkilötietojen käsittely työelämässä vaatimusten mukaisesti esimerkiksi yleistyvien whistleblowing-järjestelyjen eli erilaisten väärinkäytösten ilmoituskanavien osalta. Liiton käsityksen mukaan työelämän tietosuojalaissa on kavennettu tietosuoja-asetuksen käsittelyperusteita, mikä vaikuttaa olevan ristiriidassa asetuksen 88 artiklan kanssa. Työelämän tietosuoja-lain ja tietosuoja-asetuksen suhdetta pitivät ongelmallisena myös **F-Secure Oyj**, **Keskuskauppakamari**, **PALTA ry** ja **Suomen Asianajajaliitto**. **F-Secure Oyj** totesi työelämän tietosuoja-lain rakentuvan edelleen vahvasti suostumuksen varaan, mikä on ristiriidassa tietosuoja-asetuksen logiikan kanssa.

TSV katsoi, että arkistointia ja arkistolaitosta koskevaa kansallista sääntelyä tulisi ajantasaistaa yleisen tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen harkintamarginaalin puitteissa. **Helsingin yliopiston** mukaan kansallisen tietosuoja-lain voidaan nähdä pitkälti mahdollistavan olemassa olevien arkistointikäytäntöjen jatkamisen niitä tarpeellisilta osin säätäen ja tarkentaen.

3.5 Erilaiset kansalliset soveltamiskäytännöt ja tietosuoja-sääntelyn pirstaloituminen

Vaikka lausunnonantajat katsoivatkin tietosuoja-asetuksen yhdentäneen tietosuojakäytäntöjä EU:n alueella, pitivät ne toisistaan eroavia kansallisia soveltamiskäytäntöjä merkittävänä haasteena. Vastauksissa nostettiin esille muun muassa eroavuudet tietosuoja-asetuksen rikkomisesta seuraavissa sanktioissa ja kansallisten valvontaviranomaisten aktiivisuuden tasossa. Tulkintaeroja nähtiin lisäksi suostumuksen käytössä käsittelyperusteena sekä siinä, ketä pidetään rekisterinpitäjänä. **Asiakkuusmarkkinointiliiton** mukaan tosiasiallinen sääntely-ympäristö ei ole harmonisoitunut EU:ssa tietosuoja-asetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Haasteellisena pidettiin myös sääntelyn määrän lisääntymistä. **Helsingin kaupunki** kiinnitti huomiota tietosuoja-lainsäädännön pirstaleisuuteen. **STM** huomautti, että kansallista henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä sisältyy lukuisiin eri lakeihin, ja tästä johtuva tietosuoja-lainsäädännön pirstaleisuus aiheuttaa suurta epätietoisuutta kulloinkin sovellettavasta lainsäädännöstä ja lakien etusijajärjestyksestä. Ministeriö piti kehityssuuntaa vastakkaisena siihen lähtökohtaan nähden, että EU:n tietosuoja-asetusta ja tietosuoja-lakia täydentävää erityislainsäädäntöä tulisi säätää vain poikkeuksellisesti. Myös **TEM**:n mukaan tietosuoja-asetus on lisännyt tarvetta yksityiskohtaisempaan kansalliseen sääntelyyn, vaikka alkuperäisenä ajatuksena oli sääntelytaakan keventäminen. Sääntelyn hajauttaminen vaikuttaa ministeriön mukaan suoraan siihen, kuinka tavallinen kansalainen ymmärtää lakia.

3.6 Muuta

Lausunnonantajat pitivät eri toimijoiden roolien määrittelyä paikoin haasteellisena. Esimerkiksi **Senaatti-kiinteistöjen** mukaan käytännössä esiintyy tilanteita, joissa joudutaan pohtimaan, onko kyse yhteisrekisterinpitäjistä, rinnakkaisista rekisterinpitäjistä vai rekisterinpitäjästä ja käsittelijästä. Myös **CSC Oy** piti toimijoiden roolien rajoja epäselvästi määriteltynä ja etenkin rajanvetoa rekisterinpitäjän ja käsittelijän välillä hankalana. **Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n** mukaan jäsenvaltiot ovat voineet tulkita rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän rooleja eri tavalla. **Tulli** toivoi enemmän yhteisrekisterinpitäjiä ja eri tietosuojaroolien määrittelyä koskevaa ohjeistusta.

Lausunnoissa ilmaistiin huolta mahdollisista ylitulkinnoista. Esimerkiksi **VRK:n** mukaan tietosuoja-asetusta on saatettu sanktioiden pelossa tulkita niin, että henkilötietojen hyödyntäminen yhteiseen hyvään on tarpeettomasti estynyt. **Museovirasto** ja **Suomen valokuvataiteen museo** puolestaan arvioivat lainsäädännön tulkinnan voivan pahimmillaan johtaa ylimitoitettuihin suojatoimiin matalariskisillä aloilla kuten museoalalla. **Kansalliskirjasto** piti todennäköisenä, että pienet toimijat tulkitsevat asetusta ankarammin kuin suuret ja hyvillä oikeudellisilla resursseilla varustetut toimijat, mikä puolestaan voi johtaa siihen, että tietosuoja-asetus suosii viimeksi mainittuja.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, että kun verrataan tietosuoja-asetuksen sisältöä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 16 artiklan 2 kohtaan, päädytään siihen, että asetuksen sovellettavuus ja soveltajien piiri ovat huomattavasti laajempia kuin SEUT 16 artiklan 2 kohta näyttäisi mahdollistavan. **Kuluttajaliitto** oli huolissaan siitä, että kaikki verkkokaupat eivät enää suostu myymään hyödykkeitä EU-alueen kuluttajille eivätkä kaikki verkkosivut näy EU-alueella, jolloin kuluttajien mahdollisuus ostaa ja hankkia tavaroita ja palveluita EU:n ulkopuolelta voi heikentyä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto piti tietosuoja-asetuksen soveltamisen suurimpana haasteena soveltamisen edellyttämää organisaatiokulttuurin ja asenteiden muutosta. Organisaatioiden johdon tulisi aluehallintoviraston mukaan perehtyä tietosuoja-asioihin paremmin ja ymmärtää tietosuojan toteuttamisen merkitys strategisena työvälineenä. **UM:n** mukaan tietosuoja-asetus sopii hyvin monikansallisten yritysten henkilötietojen käsittelyn sääntelyyn, mutta ei välttämättä niin hyvin viranomaistoimintaan, jossa henkilötietoja lähtökohtaisesti käsitellään lakisäätteisten tai yleisen edun mukaisten tehtävien hoitamiseen.

4 Yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistaman sääntelyliikkumavaran käyttö

4.1 Hallinnollinen seuraamusmaksu

Kansallisesti tehty ratkaisu, jonka mukaan viranomaisille ei voida määrätä seuraamusmaksua tietosuoja-asetuksen rikkomisesta, jakoi mielipiteitä. Yksityiset toimijat kritisoiivat ratkaisua, kun taas julkiset toimijat pitivät sitä hyvänä. Julkisten toimijoiden joukossa poikkeuksen muodosti **TSV**, joka piti kansallisesti omaksuttua ratkaisua epätydyttävänä. TSV kiinnitti huomiota siihen, että merkittävä osa viimeaikaisista vakavammista tilanteista, joissa henkilötietojen suojaa koskevia säännöksiä on rikottu, on koskenut juuri julkista sektoria. Suomessa on kansallisesti omaksuttu ratkaisu, jossa julkisen sektorin seuraamusjärjestelmä painottuu vahvasti virkavastuun varaan. TSV:n mukaan tältä osin on kiinnitettävä erityisesti huomiota tilanteisiin, joissa vastuunjako rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välillä ei ole selkeä, mikä puolestaan johtaa virkavastuun kohdentamiseen liittyviin ongelmiin. Valvontaviranomaisen keinot puuttua yleisen tietosuoja-asetuksen vastaiseen henkilötietojen käsittelyyn ovat TSV:n mukaan varsin rajalliset tällaisissa tilanteissa. TSV:n mukaan on varsin tavanomaista, että rekisterinpitäjä on viranomainen, mutta henkilötietojen käsittelijä on yksityiseltä sektorilta. Tällaisessa tilanteessa on periaatteessa mahdollista, että vain henkilötietojen käsittelijälle määrätään hallinnollinen seuraamusmaksu. TSV piti tilannetta kokonaisuutena arvioiden epätydyttävänä ja totesi siitä seuraavan haasteita valvontaviranomaisen tehtävien asianmukaiselle hoitamiselle.

Yksityisen puolen toimijoista **Keskuskauppakamari** katsoi, että viranomaistoimintaa tulisi lähtökohtaisesti koskea samat säännöt ja seuraamukset kuin yksityistä sektoria. **Asiakkuusmarkkinointiliiton** mukaan julkisten tahojen jättäminen hallinnollisten seuraamusmaksujen ulkopuolelle aiheuttaa monia haittoja arvoketjuissa, estää tietosuoja-asetuksen ydintavoitteiden toteutumista sekä asettaa rekisterinpitäjät eriarvoiseen asemaan. Viranomaiset tulisi liiton mukaan saattaa EU-tasoisesti hallinnollisten seuraamusmaksujen

piiriin. Myös **Effi ry, EK, FiCom ry, FA, Kuluttajaliitto, PALTA ry, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Perimistoimistojen Liitto ry** ja **Suomen Yrittäjät ry** pitivät ongelmallisena sitä, ettei hallinnollista seuraamusmaksua voida määrätä viranomaisille. **Suomen Yrittäjät ry** katsoi julkisuudessa esillä olleiden viranomaisten tietoturvaloukkaustapausten osoittavan, ettei pelkkä virkavastuu ja hallinnon lainmukaisuusvaatimus synnytä riittävää pelotevaikutusta. **Suomen Asianajajaliitto** piti kansallisesti omaksuttua ratkaisua ongelmallisena muun muassa siksi, että se johtaa seuraamusjärjestelmän eriytymiseen yhtäältä tietosuojavaltuutetun suorittamaan valvontaan ja toisaalta rikosprosessiin tilanteissa, joissa viranomainen on ulkoistanut tietojen käsittelytoimintojaan yksityisen sektorin yritykselle. Liitto katsoi rikosoikeudellisen virkavastuun suhteutuvan rinnakkaisena ja vaihtoehtoisena sanktiokeinona erittäin huonosti hallinnolliseen seuraamusmaksuun.

Arene ry oli tyytymätön siihen, että yliopistot on rajattu hallinnollisen seuraamusmaksun ulkopuolelle, kun taas ammattikorkeakoulut on nykyisen tietosuojalain mukaan tulkittu toimijoiksi, joille voidaan määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu. Arene ry:n mukaan tulkintaa tulisi tarkentaa siten, että ammattikorkeakoulut rajataan yksiselitteisesti hallinnollisten seuraamusmaksujen uhan ulkopuolelle.

Museovirasto, Kansalliskirjasto, Senaatti-kiinteistöt, Kuntaliitto ja MAL ry pitivät perusteltuna ratkaisua sulkea julkiset toimijat pois hallinnollisten seuraamusmaksujen piiristä. **Senaatti-kiinteistöt** piti ratkaisua järkevänä siksi, että viranomaisia koskee jo nyt muun muassa vaatimus läpinäkyvyydestä ja hyvästä hallintotavasta. **Museoviraston** mukaan mittavien taloudellisten sanktioiden pelko olisi voinut kulttuuriperintöorganisaatioissa johtaa ylimitoitettuihin näyttö- ja käyttörajoituksiin ja jopa kokonaisten julkisella rahoituksella tuotettujen yhteisten palveluiden alasajoon. Seuraamusmaksun käyttöönotto olisi viraston mukaan todennäköisesti johtanut siihen, että aiemmin verkkoon avattuja kulttuuriperintöaineistoja olisi suljettu.

4.2 Käsittelyperusteet ja aineistojen toisiokäyttö

UM totesi kansalliseen tietosuojalakiin otettujen tarkennusten vaikuttaneen olennaisesti henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteisiin ministeriössä. **CSC Oy** piti tarkoituksenmukaisena sääntelyliikkumavaran käyttönä erityisesti kansallisessa tietosuojalaissa mainittua yleistä etua tieteellisen tutkimuksen käsittelyperusteena.

Helsingin kaupunki piti perusteltuna tietosuojalain säännöstä, jonka mukaan henkilötietoja saa käsitellä, jos kysymys on tiedoista, jotka kuvaavat henkilön asemaa, tehtäviä ja niiden hoitoa julkisyhteisöissä, elinkeinoelämässä, järjestötoiminnassa tai muussa vastaavassa toiminnassa siltä osin kuin käsittelyn peruste on yleisen edun mukainen ja käsittely

on oikeasuhtaista. Helsingin kaupungin mielestä tätä säännöstä on pidettävä perusteltuna, koska nämä tiedot eivät ole samanlaisen suojan tarpeessa kuin henkilön yksityiselämään liittyvät tiedot.

Osa lausunnonantajista katsoi, että käsittelyperusteisiin liittyvää sääntelyliikkumavaraa ei ollut käytetty tarkoituksenmukaisesti. Esimerkiksi **PALTA ry** pahoitteli lausunnossaan sitä, ettei kansalliseen tietosuojalakiin ole kirjattu kaikkia aikaisempia ja tietosuojallisesti tarkoituksenmukaisia käsittelyperusteita. **Eläketurvakeskus** puolestaan totesi, että työeläkejärjestelmässä joudutaan edelleen käyttämään suostumusta käsittelyperustana tietojenluovutuksissa, vaikka tietosuoja-asetuksen mukaan suostumuksen ei pitäisi olla pätevä oikeudellinen peruste henkilötietojen käsittelylle silloin, kun rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on epäsuhta.

Lausunnoissa viitattiin myös aineiston toisiokäyttöä koskeviin kysymyksiin. **THL** katsoi liikkumavaraa käytetyn tarkoituksenmukaisesti, mitä tulee rekisteritutkimukseen ja aineistojen toisiokäyttöön. Toisaalta THL piti tiukkana lainsäätäjän tulkintaa anonyymien tiedon käsitteestä ja suostumuksen mahdollisuuksista sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019, toisiolaki) yhteydessä. **Helsingin yliopisto** totesi samansuuntaisesti, että kansallista liikkumavaraa on käytetty turhan niukasti toisiolaissa. Yliopiston mukaan erityisesti suostumuksen poistaminen käsittelyperusteena tietojen luovuttamiselle kehittämis- ja innovaatio toimintaan jätti keskeisen ja käytännön kannalta merkityksellisen käsittelyperusteen pois. Yliopiston mukaan tietojen luovuttamisen mahdollisuus vain viranomaisen luvalla supistaa käsittelyn laillisia perusteita suhteessa yleiseen tietosuoja-asetukseen.

Lääketeollisuus ry katsoi tietosuojalakiin ja toisiolakiin viitaten, että tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa kansallista liikkumavaraa on Suomessa käytetty onnistuneesti tieteellisen tutkimuksen mahdollistamiseksi. Myös **Sitra** suhtautui positiivisesti toisiolakiin pitäen sitä hyvänä esimerkkinä tarkoituksenmukaisesta sääntelyliikkumavaran käytöstä. Sitra katsoi toisiolain mahdollistavan kansainvälisesti ainutlaatuisten tietovarantojen hyödyntämisen.

4.3 Automatisoitu päätöksenteko ja tekoäly

Automaattiseen päätöksentekoon katsottiin liittyvän haasteita. **Effi ry** totesi, että erilaisten automatisointi- ja tekoälyratkaisujen yleistyessä tarvitaan mahdollisesti selkeämpää sääntelyä siitä, missä tapauksissa automatisoidut yksittäispäätökset ja profilointi ovat Suomessa sallittuja. Samoin **FA** katsoi, että kansallisessa lainsäädännössä olisi mahdollista säätää automaattisesta päätöksenteosta tarkemmin ja sallia sen käyttö suoraan

lainsäädännön perusteella. **EK** totesi, että automaattisesta päätöksenteosta tulisi säätää tarkemmin ja kaikki päätöksenteko tulisi arvioida ”automaatioperiaatteen” kautta.

Eläketurvakeskus viittasi rauenneeseen HE 52/2018:een (Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta) ja totesi pitävänsä tärkeänä automaattista päätöksentekoa koskevien edellytysten pikaista selvittämistä, sillä työeläkeala sähköistää toimintojaan. Myös **Secrays Oy** viittasi samaan rauenneeseen hallituksen esitykseen ja totesi tilanteen olevan edelleen epäselvä.

4.4 Muuta

Helsingin kaupungin mukaan kansallisen liikkumavaran käytössä olisi tullut kiinnittää enemmän huomiota lainsäädännön selkeyteen ja yhtenäisyyteen. **ORK** piti useita kansallisen tietosuojalain pykäläiä vaikealukuisina niiden runsaan viittausmäärän vuoksi. **VM:n** mukaan tietosuoja-asetuksen toimeenpanossa ja tietosuojasääntelyn systematisoimisessa tulisi kiinnittää huomiota tietosuojasääntelyn ja kansallisen hallinto-oikeudellisen sääntelyn suhteeseen.

HUS nosti esille pienempien organisaatioiden hallinnollisen taakan ja totesi, että kansallista liikkumavaraa olisi tullut käyttää näiden organisaatioiden velvollisuuksien kohtuullistamiseksi. Myös **SOSTE ry** nosti esille pienten, vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten tilanteen. **Itä-Savon koulutuskuntayhtymä** piti hyvänä tietosuojalain 5 §:n tarkennusta lapsen ikärajasta tietoyhteiskunnan palvelujen käyttäjänä, 6 §:n tarkennusta sosiaalihuollon tiedoista erityisenä henkilötietoryhmänä sekä 29 §:n tarkennusta henkilötunnuksen käsittelystä.

Lääketeollisuus ry piti tärkeänä, että kansallisessa tietosuoja-laissa on huomioitu tieteellisen tutkimustoiminnan merkitys ja säädetty sekä tarpeellisista käsittelyperusteista että asianmukaisista suojatoimista. **THL** ja **Helsingin yliopisto** pitivät tieteelliselle tutkimukselle kansallisesti asetettuja vaatimuksia tietosuoja-asetusta tiukempina. **THL** katsoi tutkimushankkeiden hallinnollisen kuorman lisääntyneen tämän seurauksena merkittävästi, mikä puolestaan vaikuttaa negatiivisesti kansainväliseen kilpailukykyyn.

Kansallisgalleria ja **Suomen Museoliitto ry** olisivat toivoneet kansalliseen tietosujalainsäädäntöön nimenomaista säännöstä kulttuuriperintöorganisaatioiden oikeudesta saattaa henkilötietoja sisältävä aineisto yleisön saataville. Kulttuuriperintöorganisaatioiden lausunnoissa nousi esille myös erityisiä henkilötietoja koskeva sääntely. **Suomalaisen Kirjallisuuden Seura** ja **Svenska litteratursällskapet i Finland** katsoivat, ettei

sääntelyliikkumavaraa ole Suomessa käytetty riittävästi eikä riittävän selkeästi, sillä kulttuuriperintösektorilla käsitellään runsaasti niin tavallisia kuin erityisiä henkilötietoja. Näiden organisaatioiden mukaan kansallisessa sääntelyssä on omaksuttu linja, joka saattaa kaventaa kulttuuriperintöorganisaatioiden mahdollisuuksia tukea saamelaiden, romanien ja muiden ryhmien oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin, sillä erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely on rajattu ainoastaan toimintaan yleishyödyllisessä arkistointitarkoituksessa yleisen edun sijaan.

Suomen Journalistiliitto ry:n näkemyksen mukaan liikkumavaraa on journalismin ja media-alan näkökulmasta käytetty tarkoituksenmukaisesti. Liiton näkemyksen mukaan tietosuojalain 27 § säilyttää pääpiirteissään aiemmin vallinneen henkilötietojen suojan ja sananvapauden välisen oikeustilan.

Verohallinto piti verovalvonnallisista syistä tarpeellisenä tietosuojasetuksen 23 artiklan ja tietosuojalain 34 §:n sisältämiä mahdollisuuksia rekisteröidyn oikeuksien rajoittamiseen. **Traficom**in mukaan kansallisesti olisi tarkoituksenmukaista rajoittaa tietosuojasetuksen 18 artiklassa tarkoitettua rekisteröidyn oikeutta rajoittaa henkilötietojen käsittelyä silloin, kun kyse on viranomaisen rekistereistä. Virasto huomauttaa, että 18 artiklan täysimääräisellä soveltamisella tietyn viranomaisen rekisterissä on välittömiä vaikutuksia myös muihin viranomaisiin, sillä viranomaiset hyödyntävät toistensa rekistereitä.

5 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset (1–4 artikla)

5.1 Soveltamisala

Asetuksen aineellista soveltamisalaa koskevaa 2 artiklan 1 kohtaa pidettiin vaikeaselkoisena. **Eduskunnan oikeusasiamiehen** mukaan hankalaksi on osoittautunut erityisesti soveltamisalan hahmottaminen automaattisen tietojenkäsittelyn hakuominaisuuksien ulottumattomissa olevien henkilötietojen osalta.

ORK piti tietosuoja-asetuksen soveltamisalan tulkintaa haastavana erityisesti tilanteissa, joissa toimivaltaiset viranomaiset käsittelevät rikosasioihin liittyviä tietoja rikosten ennalta estämistä, tutkintaa, paljastamista, syytetoimia tai seuraamusten täytäntöönpanoa varten. **ORK:n** mukaan on olemassa useita tietojärjestelmiä, joissa henkilötietojen käsittelytoimesta riippuen voidaan saman tietojärjestelmän sisällä soveltaa sekä niin sanottua rikosasioiden tietosuojalakia (1054/2018) että tietosuoja-asetusta. Tämä on **ORK:n** mukaan aiheuttanut epäselvyyttä järjestelmäkehityksessä esimerkiksi lokitietoja ja tietojen säilyttämisen tarpeellisuusarviointia koskevan sääntelyn osalta. **EK** ja **FA** totesivat kansallisten lainvalintasääntöjen ristiriitaisuuden lisäävän epävarmuutta siitä, minkä maan tietosuoja-asetusta täydentävää kansallista lakia tulee soveltaa rajat ylittävissä tapauksissa.

5.2 Määritelmät

MMM, **Asiakkuusmarkkinointiliitto** ja **Jyväskylän yliopisto** pitivät henkilötiedon määritelmää laajana ja epäselvänä. **Helsingin yliopiston** mukaan jäsenvaltioiden toisistaan poikkeavat tulkinnat henkilötiedon määritelmästä ovat aiheuttaneet merkittäviä viivästyksiä, epäselvyyksiä ja lisäkustannuksia tutkimushankkeiden toteutuksessa. **Senaatti-kiinteistöt** ja **CSC Oy** pitivät käsittelyn määritelmää laajana.

Anonymisoidun ja pseudonymisoidun henkilötiedon rajaa pidettiin vaikeasti hahmotettavana. Rajanveto on merkityksellinen, sillä tietosuoja-asetuksen johdannon 26 kohdan mukaan pseudonymisoidut henkilötiedot, jotka voidaan yhdistää luonnolliseen henkilöön lisätietoja käyttämällä, olisi katsottava tiedoiksi, jotka koskevat tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä. Tällöin niihin myös sovelletaan asetuksen mukaisia tietosuojaperiaatteita. **Helsingin yliopisto** piti linjanvetoa pseudonymisoidun ja anonymisoidun tiedon välillä perustavanlaatuisen vaikeana kysymyksenä. **THL** huomautti asiaa koskevien erilaisien tulkintojen aiheuttamasta haitasta kansainvälisissä yhteistyöhankkeissa.

Rekisterin määritelmää pidettiin laajana ja epäselvänä. **THL** ja **Helsingin yliopisto** katsoivat laajan rekisterin määritelmän aiheuttavan ongelmia julkisuuslain soveltamisalan arvioinnille. **EK** ja **FA** arvioivat kansallisen rekisterikeskeisen ajattelun aiheuttavan vaikeuksia, sillä tietosuoja-asetus ei nojaudu rekisteriajatteluun. Riskinä on näiden tahojen mukaan muun muassa se, että kaikki rekisterinpitäjät eivät miellä käsittelevänsä henkilötietoja, jos niitä ei järjestetä rekisteriin tai tallenneta tietokantoihin etsittävässä muodossa. Samasta syystä **UM** piti termiä ”rekisteri” huonona suomennoksena, kun verrataan esimerkiksi tietosuoja-asetuksen englanninkielisessä versiossa käytettyyn termiin ”filing system”.

Myös rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteitä pidettiin vaikeasti ymmärrettävinä ja käytännön soveltamistilanteissa haastavina. Tulkintaongelmiin kiinnittivät huomiota muun muassa **Etelä-Suomen aluehallintovirasto**, **Kansallisarkisto**, **Arene ry**, **Helsingin yliopisto** ja **Suomen Asianajajaliitto**. **Suomen Asianajajaliiton** mukaan erityisesti tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitetun yhteisrekisterinpitäjän ja kahden erillisen/itsenäisen rekisterinpitäjän välisen eron tunnistaminen on monesti organisaatioille haastavaa. **Suomalaisen Kirjallisuuden Seura** ja **Svenska litteratursällskapet i Finland** katsoivat, etteivät tietosuoja-asetuksen suomenkielisessä versiossa käytetyt termit ”rekisterinpitäjä” ja ”käsittelijä” vastaa englannin- ja ruotsinkielisiä käsitteitä. Niiden mukaan verrattaessa ruotsin kieleen korostuu ero vastuussa: ruotsinkielisten termien mukaisesti on kyse henkilötietovastuullisesta (personuppgiftsansvarig) ja henkilötietoavustajasta (personuppgiftsbiträde). Suomenkieliset termit ovat näiden tahojen mukaan aiheuttaneet epäselvyyttä vastuun jakautumisen suhteen. Myös **UM** piti termejä ”rekisterinpitäjä” ja ”henkilötietojen käsittelijä” harhaanjohtavina käännöksinä englannin kieleen verrattaessa. **MMM** piti termiä ”käsittelijä” epäonnistuneena käännöksenä.

Secrays Oy nosti esille vastaanottajan käsitteen tulkinnan. Kyseisen käsitteen on Secrays Oy:n mukaan tulkittu kattavan sekä henkilötietoja vastaanottavat toiset rekisterinpitäjät että henkilötietojen käsittelijät. Näiden rinnastaminen ei Secrays Oy:n mukaan ole tarkoituksenmukaista, varsinkaan rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän vastuun kannalta.

EK piti epäselvänä tietoturvaloukkauksen määritelmän täyttymistä tilanteessa, jossa rekisterinpitäjä ei hetkellisesti pääse käsiksi hallussaan oleviin tietoihin esimerkiksi sähkökatkoksen tai tietoliikenneongelman vuoksi. **STTK** katsoi, että toimipaikka olisi voitu määritellä tarkemmin asetustekstissä.

Helsingin yliopiston mukaan geneettisen tiedon määritelmä ja se, onko geneettinen tieto itsessään henkilötietoa, on tuottanut tulkintavaikeuksia. Helsingin yliopisto viittasi geneettisen tiedon osalta myös käännösvirheeseen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan suomennoksessa. Lisäksi suomenkielisessä asetustekstissä on yliopiston mukaan biologisten näytteiden osalta käännösvirhe johdanto-osan 35 kappaleessa.

Opetushallitus kiinnitti huomiota siihen, ettei tieteellistä tai historiallista tutkimusta ole määritetty tietosuoja-asetuksessa tai tietosuojalaissa, mistä seuraa epäselvyys sen suhteen, millaisissa tilanteissa tieteellistä tai historiallista tutkimustarkoitusta voidaan pitää tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperusteena. Lisäksi Opetushallitus piti epäselvänä arkistointitarkoituksen määritelmän sisältöä kansallisessa lainsäädännössä ja toivoi asian ratkeavan arkistolain uudistuksen yhteydessä.

Kulttuuriperintöorganisaatiot katsoivat, että tietosuoja-asetuksessa olisi ollut syytä määritellä ”kulttuuriperintö” ja ”kulttuuriperintöorganisaatio” sekä ”yleisen edun mukainen arkistointi”. **Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran** ja **Svenska litteratursällskapet i Finlandin** näkemyksen mukaan sektorilainsäädäntö avaisi arkistoinnin käsitettä suhteessa henkilötietojen elinkaarimalliin ja auttaisi turvaamaan kulttuuriperinnön säilymistä.

ORK:n näkemyksen mukaan tietosuoja-asetuksessa olisi tullut määritellä käsitteet ”henkilötietoryhmä”, ”henkilötietojen tyyppi” ja ”henkilötietotyyppien ryhmät”. **Suomen Yrittäjät ry:n** mukaan tietosuoja-asetuksessa olisi tullut määritellä, mitä tarkoitetaan käsitteillä ”laajamittainen”, ”säännöllinen”, ”järjestelmällinen” ja ”ydintehtävä”.

6 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet (5–11 artikla)

6.1 Henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet

Lähtökohtaisesti periaatteiden kirjaamista tietosuoja-asetuksen II lukuun pidettiin hyvänä asiana. **Verohallinto** katsoi tietosuoja-asetuksen 5 artiklan henkilötietojen käsittelyä koskevien periaatteiden selkiyttäneen tietosuojan merkitystä ja soveltamista. Periaatteita pitivät hyvinä myös **Etelä-Suomen aluehallintovirasto**, **Kirkkohallitus**, **Kansalliskirjasto**, **Eläketurvakeskus** ja **Suomen Lääkäriliitto**. Myös **Helsingin kaupunki** piti periaatteita koskevia artikloita pääosin onnistuneina, mutta katsoi toisaalta, että niiden sisällön ymmärtämiseksi on luettava asetuksen englannin- tai ranskankielistä versiota, koska suomenkielisestä versiosta ei aina saa selvää. **KKV** kiitteli asetuksen periaatelähtöisyyttä, mutta piti käytettyä kieltä tulkinnanvaraisena ja katsoi sen voivan johtaa erilaisiin käytäntöihin eri organisaatioiden välillä.

Lausunnonantajien periaatteita koskeva kritiikki kohdistui erityisesti epäselväksi koettuihin ilmaisuihin. **STM:n** ja **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian** lausunnoissa viitattiin tietosuoja-asetuksessa käytettyjen ilmaisujen yleiseen epäselvyyteen ja tästä aiheutuviin ongelmiin periaatteiden määrittelyssä. **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian** lausunnossa pidettiin epäselviä ilmaisuja ongelmallisina virkavelvollisuuden ennakoitavan sisällön ja viranomaisen harkintavallan rajojen määrittelemisen kannalta. **Suomen Asianajajaliitto** katsoi asetuksen periaatelähtöisyyden tuoneen haasteita käytännön lainsoveltamiseen.

THL:n mukaan käyttötarkoitussidonnaisuutta ja käsittelyperustetta tulkitaan EU:n sisällä eri tavoin, mikä aiheuttaa ongelmia etenkin kansainvälisessä yhteistyössä. **THL** viittasi näkemyksiin, joiden mukaan tieteellisen tutkimuksen käsittelyperusteet ja suojoimenpiteet on tuotu Suomen kansalliseen lainsäädäntöön tarpeettomasti. **Helsingin yliopisto** viittaa tietosuoja-asetukseen kirjattuun periaatteeseen, jonka mukaan henkilötietojen myöhempää käsittelyä yleisen edun mukaisiin tieteellisiin tai

arkistointitarkoituksiin ei pidetä yhteensopimattomana alkuperäisten käyttötarkoitusten kanssa. Yliopiston mukaan tämän poikkeuksen suhde suostumuksen käyttöön käsittelyn perusteena on epäselvä. Myös **OKM** ja **Eläketurvakeskus** pitivät käyttötarkoitussidonnaisuutta ja sen mahdollistamia poikkeuksia vaikeasti tulkittavina.

STTK piti haastavana ja työläänä määrättyjen henkilötietojen poistamista pysyvästi paperiarkistoista ”käyttötarkoitussidonnaisuus” ja ”tietojen minimointi”-periaatteiden mukaisesti. **Kansallisarkiston** mukaan ”tietojen minimointi” periaatteen soveltaminen suhteessa yleisen edun mukaiseen arkistointitarkoitukseen jää tulkinnanvaraiseksi ja voi johtaa arkistoitavaksi katsottavan aineiston häviämiseen.

6.2 Käsittelyn lainmukaisuus ja suostumus

Useat lausunnonantajat pitivät suostumukseen perustuvaa henkilötietojen käsittelyä hankalana. Esimerkiksi **Lääketeollisuus ry:n** mukaan jäsenvaltioissa on edelleen eriäviä tulkintoja siitä, voidaanko tai tuleeko suostumusta käyttää kliinisissä lääketutkimuksissa henkilötietojen käsittelyperusteena. **Suomen Lääkäriliitto** puolestaan huomautti, että potilaiden kiellot tietojensa näkyvyyden suhteen voivat johtaa siihen, ettei heitä hoitavilla lääkäreillä ole kaikkea olennaista tietoa käytössään, jolloin hoito kärsii. **Kansallisarkisto** ja **Suomen museoliitto ry** pitivät suostumusta ongelmallisena ja työläänä siihen nähden, että sen voi perua milloin tahansa. **Tulli** huomautti, että suostumusta saatetaan käyttää sellaisten evästeiden käsittelyperusteena, jotka eivät ole välttämättömiä. **SOSTE ry** ei pitänyt tarkoituksenmukaisena, että organisaatiot varmuuden vuoksi käyttävät suostumusta käsittelyperusteena yhteystietojen käsittelylle.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian mukaan suostumuksen edellyttäminen erilaisen yleisesti käytössä olevien tietojärjestelmäpalvelujen käytön ehtona on osoittautunut ongelmalliseksi tilanteissa, joissa virkamiehen tai julkisyhteisön työntekijän edellytetään käyttävän työssään yksityisen ylikansallisen palveluntuottajan järjestelmää, johon liittymisen tai jonka käyttöönotto edellyttää virkamieheltä nimenomaisen suostumuksen antamista esimerkiksi virkamiehen hallussa olevan mobiililaitteen sisältämien yhteystietojen tai valokuvien käsittelyyn. **Helsingin kaupunki** piti liian jyrkkänä tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 43 kappaletta, jonka mukaan viranomaisen toimiessa rekisterinpitäjänä on epätodennäköistä, että suostumus on annettu vapaaehtoisesti. Helsingin kaupungin mukaan tämä rajausta sekoittaa tietosuoja-asetuksen suostumusta koskevan 7 artiklan soveltamista.

Suostumuksen ohella useat lausunnonantajat pitivät epäselvänä käsittelyperusteita ”lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi”, ”yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi” ja ”oikeutettujen etujen toteuttamiseksi”. Ohjeita kaivattiin sekä näiden käsittelyperusteiden sisällöstä että niiden välisestä rajanvedosta. Esimerkiksi **Kansallisarkiston** näkemyksen mukaan lakiin perustuva käsittely on lähes aina yhteydessä yleisen edun mukaisiin tehtäviin. **Sitra** puolestaan katsoi ”yleinen etu”-käsittelyperusteen käytön aiheuttavan tulkintavaikeuksia tilanteissa, joissa viranomaisesta koskevassa erityislainsäädännössä ei ole nimenomaisesti säädetty henkilötietojen käsittelystä. Sitran mukaan kysymyksiä on herättänyt myös se, onko yleinen etu julkishallinnon oikeutettu etu ja onko viranomaisen mahdollista käyttää oikeutettua etua joissain yksittäisissä tilanteissa, esimerkiksi tilaisuuskutsuja lähetettäessä. **Suomen Hammaslääkäriiliitto** huomautti, että oikeutettua etua täytyy peilata rekisteröidyn etuja ja perusoikeuksia vasten, ja että kriteerit tällaiselle arvioinnille puuttuvat.

FA näki tarvetta säätää kansallisesti siitä, mikä on oikeudellinen peruste edunsaajien ja vakuutettujen tietojen käsittelylle, kun kyse ei ole vakuutettujen terveystiedoista, vastuuvallinnasta tai korvauspäätöksestä. **Suomen Asianajajaliitto** piti haasteellisena käsittelyperusteen määrittämistä tilanteissa, joissa mahdollisia käsittelyperusteita on useita, tai kun mikään tietosuoja-asetuksessa määritetyistä käsittelyperusteista ei näyttäisi soveltuvan. **Arene ry:n** mukaan käsittelyperusteen määrittäminen korkeakoulun työssä on monesti haastavaa. **EK** kiinnitti huomiota siihen, että käsittelyperuste voi muuttua osapuolten suhteessa tapahtuvien muutosten vuoksi, mikä saattaa johtaa vaikeisiin rajanvetokysymyksiin.

Musiikkiarkisto kiinnitti huomiota kansallisessa tietosuojalaissa olevaan poikkeukseen, joka sallii erityisten henkilötietoryhmien käsittelyn yleishyödyllisessä arkistointitarkoituksessa. Musiikkiarkiston mukaan jää epäselväksi, miten kulttuuriperintöorganisaatiot on tarkoitus jakaa kahteen luokkaan sen perusteella, voivatko ne käsitellä erityisiä henkilötietoryhmiä sisältäviä aineistoja vai ei (eli miten yleishyödyllinen arkistointitarkoitus eroaa niin ikään tietosuojalaissa mainitusta yleisen edun mukaisesta tavoitteesta). Samaan seikkaan kiinnittivät yhteisessä lausunnossaan huomiota **Suomalaisen Kirjallisuuden Seura** ja **Svenska litteratursällskapet i Finland**. Kaikki kolme kulttuuriperintöorganisaatiota näkivät tarvetta tilannetta selkeyttävälle sektorilainsäädännölle.

6.3 Muita huomioita II luvusta

Tullin mukaan käytännön soveltamisen kannalta olisi ollut hyödyllistä, jos rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvät henkilötiedot olisi sisällytetty tietosuoja-asetuksen erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaan artiklaan. **Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran** ja **Svenska litteratursällskapet i Finlandin** mukaan tällaisten henkilötietojen käsittely arkistointitaroituksessa tulisi selkeästi määritellä sallituksi kansallisessa lainsäädännössä.

EK ja **FA** kiinnittivät huomiota anonymisoidun ja pseudonymisoidun henkilötiedon epäselvästä rajanvedosta aiheutuviin haasteisiin tietosuoja-asetuksen 11 artiklan ("Käsittely, joka ei edellytä tunnistamista") soveltamiselle. **STTK** nosti esille paperiarkistojen anonymisoinnin ja pseudonymisoinnin haastavuuden.

7 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet (12–23 artikla)

7.1 Yleistä

Useat lausunnonantajat kiittelivät III lukua rekisteröidyn oikeuksien vahvistamisesta ja tietoisuuden lisäämisestä. Toisaalta III lukua pidettiin osin vaikealukuisena ja sen säännöksiä osittain tulkinnanvaraisina. Esimerkiksi **Helsingin kaupunki** piti III lukua pääsääntöisesti hyvänä, mutta runsaiden asetuksen sisäisten viittausten vuoksi hyvin raskaslukuisena.

STM:n mukaan erityislainsäädäntöä säädettäessä useimmissa hallituksen esityksissä on otettu puutteellisesti huomioon ja selitetty se, minkälaiseksi henkilötietojen käsittelyä koskeva kokonaisuus muodostuu rekisteröidyn kannalta. **KKV** huomautti, että osa rekisteröidyn oikeuksista on riippuvaisia käsittelyperusteesta, jolloin oikeuksia on luettava yhdessä henkilötietojen käsittelyperusteen kanssa. Tämä puolestaan vaatii melko syvällistä tietosuoja-asetuksen tuntemusta.

Kulttuuriperintöorganisaatiot pitivät tärkeänä niiden toimintamahdollisuuksien turvaamista mahdollistamalla rekisteröityjen oikeuksien rajoittamisen tietyissä tilanteissa. Ne pitivät olennaisena muun muassa sitä, että yksilön oikeutta vaatia itseään koskevien tietojen poistamista on asetuksessa rajoitettu. **Asiakkuusmarkkinointiliitto** piti tärkeänä sen varmistamista, että rekisterinpitäjä voi tehokkaasti suojautua, mikäli rekisteröidyn oikeuksia käytetään ilkivalta- tai häiritsemistarkoituksissa.

7.2 Rekisteröidyn informointi

Rekisteröityjen informointivelvoitteen koettiin lisänneen rekisteröityjen mahdollisuuksia vaikuttaa henkilötietojensa käsittelyyn. Toisaalta informointivelvoitteen täyttäminen koettiin haasteellisenä.

Kela katsoi rekisteröityjen informointivelvoitteen lisänneen rekisteröityjen mahdollisuuksia vaikuttaa henkilötietojensa käsittelyyn. **Helsingin kaupungin** mukaan rekisteröidyn informoinnin toteuttaminen asetuksen vaatimalla tasolla on ollut käytännössä vaikeaa kunnallisessa toiminnassa. Kaupungin mukaan monimutkaisen käsittelyn selostaminen sekä tarkasti että ymmärrettävästi on haasteellista. Informointi on kaupungin mukaan erityisen haasteellista sosiaali- ja terveystoimialalla, missä käsittely on laajamittaista ja rekisteröidyn kyky annetun tiedon ymmärtämiseen on alentunut.

Keskuskauppakamari piti rekisteröidyn oikeuksien näkökulmasta myönteisenä tarkastusoikeuteen liittyvän määräajan lyhenemistä henkilötietolain mukaisesta kolmesta kuukaudesta asetuksen edellyttämään yhteen kuukauteen. Monissa pienemmissä yrityksissä kuukauden määräaika voi kuitenkin Keskuskauppakamarin arvion mukaan aiheuttaa haasteita, etenkin lomakuukausina.

THL:n mukaan informointivelvollisuuden noudattaminen asettaa suuria haasteita erityisesti henkilötietojen toisiokäytön tapauksissa, jolloin henkilötietojen käsittelyn olennaisista ja huomattavista muutoksista tulisi lähtökohtaisesti informoida rekisteröityjä aktiivisesti eli usein henkilökohtaisesti. THL:n mukaan tutkittavien henkilökohtainen informointi on käytännössä mahdotonta toteuttaa rekisteröityjen suuren määrän vuoksi, ja informointi voi myös olla tutkimuseettisesti arveluttavaa.

STTK piti rekisteröityjen tiedonsaantipyyntöjen toteuttamista työläänä silloin, kun rekisteröityjen henkilötiedot ovat useassa eri henkilörekisterissä. Myös **Arene ry** kiinnitti huomiota rekisterien suuresta määrästä johtuviin haasteisiin.

KKV ja **Suomen Perimistoimistojen Liitto ry** näkivät tarvetta viranomaisohjeistukselle sen suhteen, millaista tunnistautumista rekisteröidyltä voidaan vaatia. **Suomen Perimistoimistojen Liitto ry** katsoi, että rekisterinpitäjällä tulee harjoitetun toiminnan ja tallennettujen tietojen luonteesta ja määrästä riippuen olla mahdollisuus vaatia rekisteröidyltä vahvaa tunnistautumista. **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia** piti yhdenvertaisuuden kannalta epätydyttävänä nykytilaa, jossa eri viranomaisten noudattamat käytännöt pyynnön esittäjän tunnistamisen suhteen vaihtelevat.

VRK:n mukaan rekisteröityjen informointi on toteutettu pääsääntöisesti tietosuojaselosteiden muodossa, mikä ei välttämättä ole toivottavin tapa. Myös **Helsingin yliopisto** kiinnitti huomiota tietosuojaselosteiden kasvaneeseen määrään. **Secrays Oy:n** mukaan informoinnin tarkkuustaso vaihtelee huomattavasti, ja kumotun henkilötietolain mukaisia, mutta tietosuojasetuksen kannalta puutteellisia rekisteriselosteita, käytetään edelleen runsaasti. **UM:n** mukaan läpinäkyvän informoinnin osalta olisi voinut selkeämmin tuoda esille, että kyse ei ole vain rekisteriselosteesta, vaan informoinnin tarkoituksena on kuvata henkilötietojen käsittelyä siltä osin kuin se tiettyä käsittelykokonaisuutta koskee.

7.3 Toimitettavat tiedot ja rekisteröidyn oikeus saada pääsy henkilötietoihin

Informointivelvoitteen käytännön toteuttamista pidettiin osin haasteellisena. **Lääketeollisuus ry:n** mukaan tietosuojasetuksen 12 artiklan edellyttämä käsittelyä koskevien tietojen tiiviisti esitetty, läpinäkyvä ja helposti ymmärrettävissä ja saatavilla oleva muoto on toisinaan haastavaa sovittaa yhteen rekisteröityjen informointiin liittyvien 13 ja 14 artiklojen kanssa. Samoilla linjoilla oli **FA**.

EK:n mukaan tapauksissa, joissa käsittelyn tarkoituksia muutetaan tai laajennetaan, dokumentaatiota tulisi myös voida muuttaa ilman laajaa tiedotusta niissä tapauksissa, joissa muutokset koskevat vain suppeaa joukkoa. Lisäksi EK katsoo, että rekisteröidylle tulisi riittää tieto vastaanottajaryhmistä (verrattuna tietoon yksittäisistä vastaanottajista). Informointivelvollisuus profiloinnista aiheuttaa EK:n mukaan hämmennystä käytännössä, koska se esiintyy asetustekstissä esimerkkinä, vaikka sillä ei itsenäisesti ole merkitystä ilman automaattista ja oikeusvaikutuksellista päätöksentekoa. Tältä osin lisäselvennys ja tiedottaminen olisi EK:n mukaan tarpeellista. **Opetushallituksen** mukaan rekisteröidylle esitetyn suostumuspyyntöjen yhteydessä suostumuksesta tallennettavista tiedoista sekä ns. suostumusrekisteristä annettavasta informaatiosta olisi hyvä olla raamit säädöstekstissä tai kansallisessa tai EU-tason ohjeistuksessa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Kela, EK ja FA pitivät tietosuojasetuksen 15 artiklan säännöstä rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihin tulkinnanvaraisena. **FA** ja **EK** kiinnittivät huomiota siihen, että tähän oikeuteen voi liittyä yrityssalaisuus- ja tekijänoikeusnäkökulmia. Lisäksi ne pitivät tulkinnanvaraisena sitä, millaisissa tilanteissa rekisterinpitäjä voi vedota pyyntöjen kohtuuttomuuteen tai ilmeiseen perusteettomuuteen. **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia** piti tietosuojasetuksen 15 artiklan suhdetta julkisuuslakiin epäselvänä.

7.4 Henkilötietojen poistaminen, siirtäminen ja käsittelyn rajoittaminen

EK:n ja **FA:n** mukaan rekisteröityjen on välillä vaikea ymmärtää, ettei oikeus tietojen poistamiseen ole ehdoton. Lisäksi joskus vaaditaan nähtäväksi tietoja, joita ei ole enää tallella, koska rekisterinpitäjällä ei ole ollut velvollisuutta säilyttää niitä. **EK:n** mukaan säilytysajan ja poisto-oikeuden suhde tulisi määritellä niin, että rekisterinpitäjä kykenee vastaamaan häntä kohtaan mahdollisesti esitettäviin oikeusvaateisiin.

Traficom kiinnitti huomiota siihen, ettei tietosuoja-asetus määrittele tarkemmin niitä kohtuullisia toimenpiteitä, jotka rekisterinpitäjän on tietojen poistamisen yhteydessä toteutettava. **Helsingin yliopisto** katsoi, että suostumuksen peruuttaminen ja/tai tutkimukseen osallistumisen keskeyttäminen suhteessa tietojen poisto-oikeuteen on aiheuttanut epäselvyyttä. **Asiakkuusmarkkinointiliiton** mukaan oikeus tietojen poistamiseen voi tarjota petoksellista toimintaa harjoittaville tahoille tehokkaan keinon peittää väärinkäytöstensä jäljet ja estää jälkikäteinen viranomaistutkinta.

Useat lausunnonantajat pitivät 18 artiklan mukaista oikeutta käsittelyn rajoittamiseen hankalana toteuttaa. **ORK** ja **Kirkkohallitus** kiinnittivät huomiota siihen, että ennen tietosuoja-asetuksen säätämistä valmistuneista tietojärjestelmistä puuttuvat tekniset lähtökohdat henkilötietojen käsittelyn rajoittamiselle. **F-Secure Oyj:n** mukaan kyseistä oikeutta on käytännössä mahdoton toteuttaa olemassa oleviin, jatkuvaan prosessointiin perustuviin tietojärjestelmiin. **FA:n** mukaan käytännön tasolla syntyy tilanteita, joissa oikeutta rajoittaa käsittelyä ei voida toteuttaa laissa säädellyn velvoitteen noudattamisen yhteydessä ollaan. **STM** ja **Kela** toivoivat, että oikeuden toteuttamisesta säädettäisiin yleis- tai erityislainsäädännössä. Myös **Verohallinto** ja **Suomen metsäkeskus** näkivät epäselvyyksiä 18 artiklan tulkinnassa ja soveltamisessa.

LVM piti tietosuoja-asetuksen 20 artiklan mukaista rekisteröidyn oikeutta siirtää tietoja rekisterinpitäjältä toiselle merkittävänä ihmiskeskeisen tiedonhallintamallin osatekijänä. Ministeriön näkemyksen mukaan tämän oikeuden täytäntöönpanoon tulisi kiinnittää enemmän huomiota. **Sitra** korosti tietojen digitaalista siirrettävyyttä keskeisenä osana joustavaa datapohjaisten palvelujen kehittämistä ihmislähtöisesti. Sitran mukaan oikeus siirtää tietoja ei käytännössä toteudu, koska yhteiset käytännön työkalut, esimerkiksi tekniset sääntelystandardit, puuttuvat. Sitran mukaan julkisella sektorilla on runsaasti henkilötietojen käsittelyä, jota tiedon siirrettävyyden velvoite ei koske. Sitra suosittelee, että julkinen sektori näyttäisi mallia ja noudattaisi vapaaehtoisesti tietosuoja-asetuksen 20 artiklan mukaista tiedon siirrettävyyttä.

Henkilötietojen siirto-oikeudessa nähtiin myös ongelmia. **EK** ja **FA** kiinnittivät huomiota siirto-oikeuden edellyttämien teknisten kyvykkyyksien rakentamisesta rekisterinpitäjälle

aiheutuviin kustannuksiin. **EK:n** mukaan siirto-oikeus voi tuottaa epäreilun kilpailuedun niille osapuolille, jotka eivät itse vastaa tiedon keräämisen kustannuksista. EK piti riskinä liikesalaisuuksien paljastumista siirron yhteydessä. Liiton mukaan siirto-oikeus tulisi rajoittaa koskemaan esimerkiksi vain niitä tietoja, jotka rekisteröity itse tallentaa järjestelmään. **FA** toisaalta huomautti, että finanssialan toimijoiden kokemuksen mukaan rekisteröidyillä ei ole ollut olennaista kiinnostusta siirto-oikeuden käyttämiseen.

7.5 Oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä ja automaattisesti tehtävät yksittäispäätökset

Vaikeuksia nähtiin myös tietosuoja-asetuksen 19-21 artiklojen soveltamisessa. **Suomen metsäkeskuksen** mukaan näiden artiklojen soveltamiseen liittyy epäselvyyttä, ja konkreettiset esimerkit olisivat toivottavia.

FA:n mukaan tietosuoja-asetuksen 21 artiklan mukaisen vastustamisoikeuden käyttämisen edellyttämä ”henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseen liittyvä peruste” on tulkinnallisesti hyvin hankala käsite, jonka soveltaminen kaipaasi selventämistä. **STM:n** ja **Kelan** mukaan vastustamisoikeuden toteuttaminen tai siitä poikkeaminen voi osoittautua käytännössä hankalaksi. **Helsingin yliopisto** kaipasi käytännön esimerkkejä siitä, millaisten tilanteiden voidaan katsoa olevan sellaisia, että ”käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi”, jolloin rekisteröidyn vastustamisoikeudesta voitaisiin poiketa käsitellessä henkilötietoja tieteellisiä tutkimustarkoituksia varten. Myös **Verohallinto** näki 21 artiklassa tulkintaongelmia. Se viittasi tässä yhteydessä siihen, että rekisteröidyn oikeudet ovat laajemmat kuin lakisääteisen verotuksen toimittamisen suhteen.

Automatisoitua päätöksentekoa koskeva tietosuoja-asetuksen 22 artikla kaipaasi useamman lausunnonantajan mukaan selventämistä. **Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n** mukaan automaattisen päätöksenteon ja profiloinnin merkityssisällöt, erot ja suhde toisiinsa ovat osoittautuneet vaikeiksi hahmottaa. **VRK:n** mukaan on epäselvää, millä perusteella profilointi ja automaattinen päätöksenteko ovat sallittuja viranomaistoiminnassa. **Kelan** mukaan automatisoidun yksittäispäätöksen kielto on vaikeasti sovellettavissa suhteessa nykykäytäntöön. Automatisoitu päätöksenteko tulisi Kelan mukaan säätää tarkoin määritellyin edellytyksin mahdolliseksi esimerkiksi sosiaaliturvan toteuttamisessa, jotta rekisteröityjen muiden perusoikeuksien toteutuminen voidaan varmistaa mahdollisimman tehokkaalla tavalla.

7.6 Rekisteröidyn oikeuksien rajoittaminen

OKM:n arvion mukaan rekisteröidyn oikeuksien rajoittamista koskeva, tietosuoja-asetuksen 23 artiklaan sisältyvä välttämättömyysedellytys voi toteutua vain suhteellisen harvoissa tilanteissa. Tämä tulkinta johtaa ministeriön mukaan hankaliin tulkintatilanteisiin, eikä esitetty lähtökohta ole sopusoinnussa julkisuuslain kanssa.

MMM:n mukaan säädösvalmistelun näkökulmasta tietosuoja-asetuksen 23 artiklan sallima liikkumavara vaikuttaa tulkinnanvaraiselta. Ministeriö pitää toivottavana, että oikeusministeriö ohjeistaa muita ministeriöitä tässä asiassa.

8 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä (24–43 artikla)

8.1 Yleistä IV luvusta

Tietosuoja-asetuksen IV lukua sekä kiiteltiin että kritisoitiin. Esimerkiksi **Kansalliskirjasto** piti myönteisenä sitä, että velvollisuus huomioida tietosuojaanäkökohdat määrittellään osaksi rekisterinpitäjien ja käsittelijöiden normaalia toimintaa. **Kirkkohallitus** puolestaan arvioi tietosuojavastaavan nimittämisvelvoitteen osaltaan parantaneen viranomaisten tietosuojatyötä ja tietosuojakulttuuria.

Kritiikkiä IV luku sai säännösten avoimesta kirjoitustavasta, jonka katsottiin hankaloittavan käytännön soveltamistyötä. Esimerkiksi **Keskuskauppakamari** katsoi harkinnanvaraisuuden johtaneen yritysten puolelta ylitulkintoihin. **Kansallisarkisto** puolestaan piti hankalana eri käsittelyroolien tunnistamista käytännössä, esimerkiksi yhteisesti tuotettujen palveluiden osalta.

8.2 Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän yleiset velvollisuudet

Useat lausunnonantajat pitivät rekisterinpitäjän roolin määrittelemistä haasteellisena, erityisesti suhteessa henkilötietojen käsittelijään ja/tai yhteisrekisterinpitäjään. Asiaan kiinnittivät huomiota esimerkiksi **STM**, **Traficom**, **Etelä-Suomen aluehallintovirasto**, **Itä-Savon koulutuskuntayhtymä** ja **Secrays Oy**. **STM** piti käsittelijän ja rekisterinpitäjän rooleja osin hyvinkin tulkinnanvaraisina ja katsoi tämän voivan johtaa siihen, että samankaltaisissa tilanteissa roolit määritellään toisistaan poiketen.

Tutkimustoiminnan osalta kysymyksiä herätti yksittäisen tutkijan rooli tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyssä. **Suomen Lääketeollisuus ry:n** mukaan hajanaiset menettelytavat EU:ssa hidastavat tutkimuksen käynnistämistä ja sitä kautta uusien hoitomuotojen saamista potilaiden käyttöön, ja tutkimuspaikan roolista tarvittaisiin yksi yhtenäinen EU-tason tulkinta. **Jyväskylän yliopiston** mukaan tietosuoja-asetus olisi voinut ottaa enemmän kantaa tilanteisiin, joissa tulee määritellä, onko kyse yhteisrekisterinpitäjyydestä, erillisistä rekisterinpitäjistä vai rekisterinpitäjistä ja henkilötietojen käsittelijästä. **Helsingin yliopisto** piti tietosuojavaltuutetun tulkintaa, jonka mukaan tutkija on rekisterinpitäjä, käytännön kannalta ongelmallisena ja jopa riskinä rekisteröidyn oikeuksille.

FA ja **Keskuskauppakamari** kyseenalaistivat yksittäisen rekisterinpitäjän kyvyn arvioida luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvia riskejä 24 artiklan mukaisesti. **FA:n** mukaan tietosuoja-asetus antaa rekisterinpitäjälle vapaat kädet sekä arvioida riskejä että päättää siitä, millaisia suojakeinoja ja -mekanismeja rekisterinpitäjä ottaa käyttöönsä. Tämä asettaa **FA:n** mukaan rekisterinpitäjät pahimmillaan eriarvoiseen asemaan kustannusten suhteen.

Muutama lausunnonantaja näki tietosuoja-asetuksen 25 artiklan mukaisen sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan toteutumisessa parannettavaa. **Etelä-Suomen aluehallintovirasto** piti sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan toteuttamista suhteellisen vieraana ja katsoi sen vaativan johdon aktiivisuutta, jotta toteuttaminen tulee osaksi organisaation normaalia toimintaa. **Helsingin kaupungin** mukaan parhaita toimintatapoja esittelevä ohjeistus voisi helpottaa käytännön toteutusta.

Useat lausunnonantajat pitivät yhteisrekisterinpitäjiä koskevaa tietosuoja-asetuksen 26 artiklaa käytännön kannalta hankalana ja kaipasivat selkeämpää määritelmää yhteisrekisterinpitäjyydelle. **F-Secure Oyj:n** arvion mukaan huomattavan moni tietojenkäsittelytilanne perustuu tietojen vaihtoon itsenäisten, mutta yhteistoiminnassa toimivien rekisterinpitäjien välillä, eikä tällaisia tilanteita ole huomioitu tietosuoja-asetuksessa. **MMM** katsoi, että yksi valtioneuvoston ja valtionhallinnon suurimmista haasteista liittyy yhteisrekisterinpitäjyyteen, ja asiasta tulisi säätää lailla. **Kelan** mukaan yhteisrekisterinpitäjyys on tuottanut tulkintaongelmia etenkin niiden lakisääteisten tehtävien osalta, joissa yhteisrekisterinpitäjyydestä ei ole säädetty laissa. **SOSTE ry:n** mukaan yhteisrekisterinpitäjyys on aiheuttanut jonkin verran ongelmia liittomuotoisissa yhdistyksissä. **Senaatti-kiinteistöt** puolestaan huomautti roolien määrittämisen ongelmista konsernirakenteissa emoyhtiön ja tytäryhtiöiden välillä. **Helsingin yliopiston** mukaan tutkimusyhteistyössä, missä materiaalia jaetaan osapuolten kesken, esiintyy usein tulkintaerimielisyyksiä siitä, onko kyseessä yhteisrekisterinpitäjyys. Myös **EK**, **Keskuskauppakamari** ja **STTK** pitivät tietosuoja-asetuksen 26 artiklaa epäselvänä.

Opetushallituksen mukaan opetuksen ja koulutuksen toimialalla haasteena on erityisesti valtakunnallisesti käytössä olevat tietojärjestelmät ja tietovarannot, joista osassa rekisterinpitäjäyys tai yhteisrekisterinpitäjäyys on määritelty lain tasolla. Eri lakeihin kirjattujen yhteisrekisterinpitäjien vastuiden ja velvoitteiden yksityiskohtaisuudessa ja kuvauksen tarkkuudessa on eroja, mikä voi Opetushallituksen mukaan johtaa tulkinnalliseen epävarmuuteen. Haasteita liittyy Opetushallituksen mukaan myös esimerkiksi Wilma-järjestelmään, digitaaliseen ylioppilastutkintoon ja korkeakoulujen yhteiseen sähköiseen valintamenettelyyn.

Yhteisrekisterinpitäjäyttä kommentoineet lausunnonantajat toivoivat ohjeistusta tai sektorilainsäädäntöä tilannetta selkeyttämään. Esimerkiksi **Verohallinto** totesi EU:n verotusta koskevaan virka-apusääntelyyn viitaten, että yhteisrekisterinpito vaatii jatkossa lisäseäntelyä. EU:n puitteissa kehitetään uudenlaisia tietojenvaihtomenettelyitä, ja Verohallinto huomautti, että tietojenvaihdon kehittyessä tulee ratkaista myös välitettävien tietojen rekisterinpito sekä jäsenmaiden suhde EU:n komissioon, kun komissio tarjoaa välitettävälle tiedoille tallennusalan. **Suomalaisen Kirjallisuuden Seura** ja **Svenska litteratursällskapet i Finland** pitivät yhteisrekisterinpitoa sinänsä positiivisena asiana, mutta kaipaivat kulttuuriperintöorganisaatioille suunnattua sektorilainsäädäntöä.

Myös tietosuoja-asetuksen 28 artiklan mukainen sopiminen rekisterinpitäjän ja henkilö-tietojen käsittelijän välillä keräsi paljon kommentteja. Yleisesti ottaen käsittelysopimuksia pidettiin pitkinä ja vaikeaselkoisina asiakirjoina, joiden laatiminen ilman asiantuntija-apua on hyvin vaikeaa. Myös tietosuoja-asetuksen asettamien uusien vaatimusten saattaminen osaksi olemassa olevia sopimussuhteita koettiin työlääksi. Esimerkiksi **ORK:n** mukaan sopimukset ovat lisänneet hallinnollista kuormaa etenkin niissä tilanteissa, joissa voimassaoleviin sopimuksiin on pitänyt jälkikäteen sisällyttää erillisellä liitteellä tai uudella sopimuksella asetuksen 28 artiklan 3 kohdan edellyttämät asiat. **VRK** esittää hallinnolliseen taakkaan viitaten, olisiko kansallisesti mahdollista antaa ohjeistusta, että ainakin viranomaisten tekemissä sopimuksissa lauseke ”noudatetaan tietosuoja-asetuksen 28 artiklaa” olisi riittävä. **Suomen Hammaslääkäriliitto** huomautti, että pitkiin asiakirjoihin voidaan helpommin piilottaa asiaankuulumattomia ehtoja, esimerkiksi tietosuoja-asetuksen vastaisia vastuunrajoituslausekkeitä. **Suomen Perimistöimistojen Liitto ry:n** mukaan etenkin kooltaan suuremmat rekisterinpitäjät ovat taipuvaisia kohdistamaan varsin raskaita tietosuojavelvoitteita henkilötiedon käsittelijöinä toimivia alihankkijoitaan kohtaan. **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian** mukaan viranomaisten ja virkamiesten vastuuasemat ja velvollisuudet tulisi roolista riippumatta määritellä säännöksissä ja määräyksissä, ei sopimuksissa.

Sitran näkemyksen mukaan henkilötiedon ja henkilötietojen käsittelyn laajasta määritelmästä johtuen käsittelysopimuksia tehdään myös silloin, kun käsitellään vain vähäisiä määriä esimerkiksi sähköpostiosoitteita. Sitra pitää tällaisia toimia ylimitoitettuna ja katsoo niiden kasvattavan sekä rekisterinpitäjien että käsittelijöiden hallinnollista työtä ja kustannuksia.

Suomen Asianajajaliiton mukaan tietosuoja-asetuksen 28 artiklan noudattaminen on erityisen haasteellista ketjutetun käsittelyn tilanteissa ja/tai käytettäessä pilvipalveluita, jolloin palveluiden toimitusketjussa – eli erillisinä henkilötietojen käsittelijöinä – toimii monia erillisiä yrityksiä, joilla ei ole luontevaa yhteyttä palveluita ostavaan rekisterinpitäjään. Myös **Senaatti-kiinteistöt** kiinnitti huomiota ketjutetun käsittelyn aiheuttamiin haasteisiin ja huomautti, että rekisterinpitäjän on käytännössä hyvin vaikea varmistua siitä, että sen ensimmäiselle käsittelijälle asettamia vaatimuksia noudatetaan läpi ketjun.

Helsingin yliopiston mukaan tietosuoja-asetuksen aiheuttama sopimusneuvottelutulva on tuonut huomattavia kustannuksia niin voimassa oleviin kuin uusiinkin sopimussuhteisiin. Rahallisesti pieniarvoisten projektien kustannukset ovat yliopiston mukaan kasvaneet huomattavasti. **Arene ry:n** mukaan asetuksen perusteella on epäselvää, pitääkö tutkimushankkeen piirissä laatia erillinen henkilötietojen käsittelysopimus hankkeen yhteisenä työvälineenä käyttämän tietojärjestelmän tai sovelluksen kanssa.

ORK piti tietosuoja-asetuksen 30 artiklassa säädetyn selosteen sisältöä osittain päällekkäisenä 13 ja 14 artikloissa säädetyn rekisteröidyn informointivelvoitteen kanssa. **Senaatti-kiinteistöt** katsoi selosteen käsittelytoimista toimivan silloin, kun organisaatiolla on hyvin vähän henkilötietojen käsittelyä. Kun käsittely on laajaa ja tapahtuu erilaisissa rooleissa ja maantieteellisesti eri paikoissa, ei seloste Senaatti-kiinteistöjen mukaan pysty kuvaamaan käsittelyä riittävän tarkasti rekisteröidyn kannalta. **Suomen Yrittäjät ry:n** mukaan olisi syytä pohtia, tuottaako käsittelytoimista laadittava seloste pienimpien yritysten tietosuojakäytänteiden osalta lisäarvoa vai aiheuttaako se ainoastaan turhaa hallinnollista taakkaa.

8.3 Henkilötietojen turvallisuus

FA:n mukaan tietosuoja-asetuksen 32 artiklan mukainen riskienarviointi jättää paljon harkinnanvaraa. FA:n mukaan 32 artiklan edellyttämien toimenpiteiden määrittämistä varten tarvitaan tarkempaa ohjeistusta.

Tietosuoja-asetuksen 33 artiklassa säädettyä 72 tunnin aikarajaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ilmoittamiselle pitivät liian tiukkana **Helsingin kaupunki, EK, FiCom ry, FA ja PALTA ry. Helsingin kaupungin** mukaan 72 tunnin aikarajan sisällä on haastavaa saada totuudenmukaisia tietoja tietoturvaloukkauksista, ja tiedot voivat olla jopa täysin vääriä. **EK** esitti, että 72 tunnin aikarajan tulisi koskea vain vakavampia loukkaustilanteita. **Senaatti-kiinteistöt** huomautti, ettei tietosuoja-asetuksessa ole määritelty ilmoitusaikaa käsittelijälle.

Useampi lausunnonantaja nosti esille ”varmuuden vuoksi” tehdyt ilmoitukset, joiden nähtiin kuormittavan valvontaviranomaista turhaan. **Keskuskauppakamarin** mukaan aiheutumien ilmoitusten taustalla saattaa olla tietoturvaloukkauksen laaja määritelmä. **Lääke-teollisuus ry** huomautti, että tietosuoja-asetuksen 33 artiklassa ei edellytetä riskiltä merkittävyyttä, mikä puolestaan johtaa helposti kohtuuttomaan määrään ilmoituksia. **Lääke-teollisuus ry:n** mukaan tilannetta voisi selkeyttää esimerkiksi tietosuojaneuvoston antama tarkempi ohjeistus riskin käsitteestä. Myös **Suomen metsäkeskus, Asiakkuusmarkkinointiliitto, EK, F-Secure Oyj, Secrays Oy ja Suomen Asiakastieto Oy** kannattivat ilmoituskynnyksen tarkentamista. **FA** piti ongelmallisena sitä, että valvontaviranomaisen vastaukset tietoturvaloukkauksia koskeviin ilmoituksiin annetaan useiden kuukausien viiveellä.

8.4 Vaikutustenarviointi, tietosuojavastaava ja käytäntesäännöt

KKV, EK ja FA kaipaivat tarkennusta tietosuoja-asetuksen 35 artiklassa tarkoitetun, tietosuoja koskevan vaikutustenarvioinnin laatimista koskeviin sääntöihin. **FA:n** ja **EK:n** mukaan on epäselvää, mikä on riittävä taso arviolle. **KKV** puolestaan kaipasi tarkennusta siihen, millainen määrä henkilötietoja on laajamittaista käsittelyä.

Helsingin yliopisto viittasi tietosuoja-asetuksen sallimaan joustoon, joka mahdollistaa saman vaikutustenarvioinnin käyttämisen samankaltaisiin käsittelytoimiin. Yliopiston mukaan tämä joustovara olisi tutkimusten osalta tarkoituksenmukaista tulkita niin, että voitaisiin tehdä tutkimusaloittaisia vaikutustenarviointeja.

Tietosuojavastaavaa koskevaa sääntelyä ei pidetty kaikilta osin täysin selkeänä. **FA** piti tietosuojavastaavan tehtäväkenttää hyvin laajana, ja **SOSTE ry:n** mukaan velvollisuus tietosuojavastaavan nimittämiseen on aiheuttanut tulkintaongelmia sote-järjestöissä. **Suomen Yrittäjät ry** piti epäselvänä muun muassa tietosuoja-asetuksen 37 artiklan ilmaisua ”laajamittaista rekisteröityjen säännöllistä ja järjestelmällistä seurantaan”.

ORK viittasi rekisterinpitäjän velvollisuuteen varmistaa, etteivät tietosuojavastaavan mahdolliset muut tehtävät ja velvollisuudet aiheuta eturistiriitoja. ORK:n mukaan useissa organisaatioissa on ollut vaikea hahmottaa, mitä nämä eturistiriidat voivat olla. **Sitra** kaipasi yksityiskohtaista ohjeistusta eturistiriitatilanteiden tunnistamiseen.

Lääketeollisuus ry:n mukaan yhtenäisten käytäntösääntöjen laatiminen on varsin haastavaa tilanteessa, jossa lääkeyritysten toiminta on luonteeltaan monikansallista, mutta terveystietojen ja geneettisten tietojen käyttöön tieteellisessä tutkimuksessa liittyy oikeudellista epävarmuutta ja toisistaan eroavia kansallisia säännöksiä tai tulkintoja.

9 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille (44–50 artikla)

Helsingin kaupungin mukaan V luvun säännökset ovat tarpeellisia EU-kansalaisten henkilötietojen suojaamiselle, mutta säännöksiä tulisi kuitenkin tarkentaa, jotta käytännön lainsoveltamisesta tulisi selkeämpää ja johdonmukaisempaa. Myös **OKM** piti V lukua tärkeänä, mutta samalla epäselvänä muun muassa käytettyjen ilmaisujen ja lukuisten asetuksen sisäisten viittausten vuoksi. **VRK** piti henkilötietojen siirron ja luovutuksen käsitteitä epäselvinä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian mukaan julkishallinnossakaan ei välttämättä tunnisteta kaikkia tilanteita, joissa henkilötietoja siirretään kolmansiin maihin. Kanslian mukaan ei ymmärretä sitä, että esimerkiksi henkilötietojen julkaiseminen internetissä voi olla niiden siirtämistä kolmansiin maihin. Kanslian mukaan tietosuojaselosteisiin on tyyppillisesti laitettu maininta siitä, ettei tietoja luovuteta EU:n ulkopuolelle, vaikka tosiasiaa näin usein tapahtuu.

Osa lausunnonantajista kiinnitti huomiota siihen, etteivät siirtolausekkeet tunnista kaikkia tilanteita. **Senaatti-kiinteistöjen** mukaan vaikuttaa siltä, että asetuksen tausta-oletuksena on ollut, että käsittely tapahtuu pääosin EU:n / ETA-alueen sisällä, vaikka tilanne on se, että käsittely voi nykyään tapahtua missä päin maailmaa tahansa. Monimutkaisia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa EU-/ETA-alueella toimivan käsittelijän täytyy siirtää tietoja käyttämälleen alikäsittelijälle EU-/ETA-alueen ulkopuolelle. **Lääketeollisuus ry:n** mukaan EU:sta puuttuu selkeä ja toimiva mekanismi, jolla siirtää tietoja EU:ssa sijaitsevalta henkilötietojen käsittelijältä EU:n ulkopuolella sijaitsevalle rekisterinpitäjälle. Myös **Suomen Asianajajaliitto** kiinnitti huomiota siihen, ettei tietosuoja-asetuksessa ole V luvun kaltaista sääntelyä käsittelijöiden toteuttamille siirroille. **Secrays Oy** kiinnitti huomiota siihen, ettei tietosuoja-asetuksessa erotella säännöllisiä ja satunnaisia siirtoja, ja yrityksen mukaan pelkkä pääsy

henkilötietoihin on tulkittu käsittelyksi. **FA:n** mukaan tietosuoja-asetuksen V luku ei tarjoa vastausta kysymykseen siitä, tuleeko palvelun käyttöä tulkita siirroksi.

THL:n mukaan henkilötietojen siirrot erityisesti Yhdysvaltojen viranomaisille ovat toisinaan hyvin haasteellisia. Siirtomekanismien puute tai hankala toteuttaminen voi **THL:n** arvion mukaan merkittävästi vähentää Yhdysvalloista Eurooppaan saatavaa tutkimusrahoitusta ja tutkimusyhteistyötä, ja EU:n komission tulisi puuttua ongelmaan pikaisesti.

Itä-Savon koulutuskuntayhtymä ja **Centria-ammattikorkeakoulu Oy** kaipaivat ohjeistusta tilanteisiin, joissa on kyse oppilas- ja opettajavaihdosta EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. **Itä-Savon koulutuskuntayhtymä** piti menettelyä, jonka perusteella oikeus siirtää henkilötietoja kolmansiin maihin voidaan varmistaa, liian hankalana ja vaikeaselkoisena.

Aalto-yliopiston mukaan komission työ riittävän tietosuojatason maiden arvioimiseksi tietosuoja-asetuksen 45 artiklan mukaisesti helpottaa myös yliopistojen toimintaa sitä mukaan, kun uusia päätöksiä tietosuojan riittävästä tasosta tehdään. Joissain tilanteissa voi kuitenkin olla vaikea löytää laillinen peruste tiedonsiirroille. Näin on esimerkiksi silloin, kun tieteellisten artikkelien vertaisarvioijat ovat EU:n tai ETA-alueen ulkopuolisista maista, ja heillä on tarve saada pääsy artikkelien pohjana olevaan tutkimusdataan. Myös kustantajien tutkimusdatapolitiikka saattaa yliopiston mukaan edellyttää pääsyä artikkelien pohjana olevaan tutkimusdataan.

Kulttuuriperintöorganisaatiot pitivät tietosuoja-asetuksen V luvun soveltamista toimintaansa haasteellisena. **Kansallisarkiston** mukaan on hankala tunnistaa, tuleeko palveluja käytettäessä siirrettyä henkilötietoja kolmansiin maihin. **Kansallisgalleria** ja **Museoliitto ry** pitivät V luvun sääntelyä haastavana noudattaa kansainvälisesti toimivalle museolle. Ne kaipaivat selkeämpää ohjeistusta tai sääntelyä, jotta kansainvälinen yhteistyö ei vaarantuisi. Kulttuuriperintöorganisaatioita ohjaavaa sektorilainsäädäntöä kaipaivat myös **Suomalaisen Kirjallisuuden Seura** ja **Svenska litteratursällskapet i Finland**. Ne pitivät haasteellisena esimerkiksi tilanteita, joissa kolmannessa maassa oleva tutkija haluaa tutustua henkilötietoja sisältävään kulttuuriperintöaineistoon.

Kansalliskirjasto, **MAL ry** ja **Suomen valokuvataiteen museo** kiinnittivät huomiota pilvipalvelujen käytön haasteellisuuteen. **MAL ry:n** mukaan useat museoiden käyttämät sosiaalisen median alustat sekä suurten tiedostojen lähetykseen käytettävät verkkopalvelut ja pilvipalvelut ovat ei-eurooppalaisten yritysten ylläpitämiä eikä muita vaihtoehtoja yleensä ole. Rajoitukset, jotka koskevat henkilötietojen siirtoa kolmansiin maihin, asettavat **Suomen valokuvataiteen museon** ja **Kansalliskirjaston** mukaan haasteita verkkoympäristössä muun muassa siksi, että pilvipalveluja käytettäessä on vaikea tietää, missä tiedot fyysisesti sijaitsevat.

Muidenkin alojen lausunnonantajat pitivät pilvipalveluiden käyttöä tietosuoja-asetuksen V luvun kannalta haasteellisena. **Suomen Perimistoimistojen Liitto ry** piti epäselvänä sitä, missä määrin ja millaisin reunaehdoin tietosuoja-asetus sallii sellaisten palveluntarjoajien käytön, joiden pilvipalvelu sijaitsee EU:n ulkopuolella. Liiton mukaan epätietoisuus ja varovaisuus antavat kilpailuetua täysin eurooppalaisille ja Euroopassa toimiville palveluntarjoajille, mutta lisäävät toisaalta rekisterinpitäjien ja käsittelijöiden kustannuksia. Myös **STM, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Itä-Savon koulutuskuntayhtymä, Aalto-yliopisto** ja **Arene ry** pitivät pilvipalveluiden käyttöön liittyviä tilanteita haasteellisina muun muassa käsittelyperusteen ja vastuukysymysten osalta.

FA:n mukaan mallisopimuslausekkeet ovat tyypillisin finanssialalla käytetty siirtomekanismit. Niitä pidetään pääsääntöisesti toimivina ja hyödyllisinä sekä aikaa säästävinä ja turvaa tuovina etenkin pienemmille toimijoille. **EK** piti tietosuoja-asetuksen tarjoamaa siirtomekanismivalikoimaa todellisuudessa rajattuna: esimerkiksi 45 artiklan mukaisia maita on vähän, eivätkä ne ole eurooppalaisesta näkökulmasta katsottuna kovin merkittäviä. Tietosuoja-asetuksen 47 artiklassa tarkoitetut yritystä sitovat säännöt eivät liiton mukaan ole saaneet tuulta alleen.

CSC Oy:n näkemyksen mukaan Privacy Shield -järjestely ja yritystä sitovat säännöt antavat käytännössä heikon ja hyvin vaikeasti todennettavan suojan henkilötiedoille. **STM, Helsingin kaupunki, Kansalliskirjasto, EK** ja **Helsingin yliopisto** viittasivat EU-tuomioistuinmessä vireillä oleviin oikeustapauksiin koskien mallilausekkeiden ja Privacy Shield -järjestelyn EU-oikeuden mukaisuutta. Näiden oikeustapausten katsottiin lisäävän oikeudellista epävarmuutta. **Helsingin kaupungin** mukaan tietosuoja-asetuksessa olisi ollut suotavaa ottaa syvemmällä tasolla kantaa niihin konkreettisiin tietosuojan tasoa parantaviin toimenpiteisiin, joita laillinen käsittely EU-/ETA-alueen ulkopuolella rekisterinpitäjältä edellyttää. Mikäli EU-tuomioistuin toteaisi nykyiset sopimusmekanismit yhteensopimattomiksi EU-oikeuden kanssa, joutuisivat rekisterinpitäjät kaupungin mukaan vaikeaan tilanteeseen.

Myös Brexitin katsottiin lisäävän oikeudellista epävarmuutta. **Suomen Yrittäjät ry:n** mukaan soveltuva siirtomekanismi on epäselvä niille yrityksille, jotka siirtävät henkilötietoja Yhdistyneeseen Kuningaskuntaan. Tilanteeseen kaivattaisiin konkreettisia lisäohjeita. **Kansallisarkisto** arvioi tietosuoja-asetuksen V luvun säännösten joutuvan todelliseen testiin Brexitin tapahtuessa.

10 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VI lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset (51–59 artikla)

Lausunnonantajat pitivät riippumatonta valvontaviranomaista tärkeänä. Lähes kaikki VI luku kommentoineet kiinnittivät huomiota tietosuojavaltuutetun resurssitilanteeseen. **TSV** itse totesi saaneensa merkittäviä lisäresursseja kiinnittäen kuitenkin huomiota siihen, että tietosuojavaltuutetun toimistoon tulee kuukausitasolla enemmän asioita käsiteltäväksi kuin ratkaisuja annetaan ulos. Myös **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia** piti positiivisena sitä, että tietosuojavaltuutetun toimisto on saanut tietosuoja-asetuksen myötä lisäresursseja, joskin resurssien riittävyyteen liittyy yhä kysymyksiä.

Muissa kommenteissa katsottiin yleisesti, etteivät tietosuojavaltuutetun resurssit riitä tarvittavan ohjauksen antamiseen. **Opetushallitus** arvioi, että valtuutettua työllistävät erityisesti tietoturvaloukkauksia koskevat ilmoitukset, joista osa on turhia. Opetushallituksen mukaan ennakkoon annettu ohjeistus siitä, miten ja milloin tietoturvaloukkauksesta tulee raportoida, voisi ainakin osin vähentää turhia ilmoituksia ja nopeuttaa poikkeamien käsittelyä.

Kelan mukaan tietosuojavaltuutetun ohjaava rooli on asetuksen voimaantulon jälkeen jäänyt melko näkymättömäksi. Kelan mukaan olisi tärkeää, että tietosuojavaltuutetun toimiston asianmukaisista resursseista huolehditaan nyt asetuksen soveltamisen alkuvaiheissa, jotta soveltamiskäytännön mahdolliset kansalliset vinoutumat eivät ehdi kasvaa suuriksi. Samoilla linjoilla on **STM**, jonka mukaan vaikuttaa siltä, ettei valtuutetun toimisto pysty suorittamaan lainsäädännön asettamia valvontatehtäviä. Ministeriön mukaan käytännössä tietosuoja-asetuksen, tietosuojalain ja sektorilainsäädännön vastaisesti on helppo toimia ilman, että siihen puututaan.

Lausunnonantajat korostivat sääntelykokonaisuuden hankaluudesta johtuen ennaltaehkäisevän toiminnan, neuvonnan ja ohjauksen tarvetta. Yleisluonteisen neuvonnan ohella kaivattiin yksityiskohtaista ohjausta. **Sitran** mukaan nykyinen yleisluonteinen neuvonta

ei turvaa riittävällä tavalla yhtenäisten tulkintakäytäntöjen muodostumista ja tietosuojasääntelyn yhdenmukaista soveltamista yksittäisissä ongelmatilanteissa. **EK** ja **FA** pitivät tärkeänä, että ohjeistusta annettaessa otetaan huomioon toimialakohtaiset erityispiirteet. **Keskuskauppakamari** piti varsinkin pienempien toimijoiden kannalta olennaisena, että viranomaisen neuvontaa on helposti saatavilla. Ilman selkeää ohjeistusta vaarana on tietosuojasäännösten ylitulkinta. **Jyväskylän yliopiston** mukaan kansallinen valvontaviranomainen voisi olla lainsäädännön rajoissa aktiivisempi toimija ja tuottaa asiasisältöisempää ohjeistusta. **Senaatti-kiinteistöt** piti tietosuojavaltuutetun sivuilla olevaa materiaalia riittämättömänä hankalimpien kysymysten tulkintaan. Rekisterinpitäjien tueksi tarvittaisiin Senaatti-kiinteistöjen mukaan nopealla aikataululla saatavissa olevaa neuvontaa, joka voitaisiin järjestää samalla tavalla kuin julkisten hankintojen neuvontayksikkö.

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry piti tietosuojavaltuutetun nykyistä tietoturvaloukkausten ilmoitusprosessia kankeana. Erityisesti ilmoituksen myöhempi täydentäminen on liiton mukaan hankalaa. **Jyväskylän yliopiston** mukaan tietoturvaloukkausta koskevan ilmoituksen perille menosta tulisi saada vahvistus. Yliopiston mukaan kansallisen valvontaviranomaisen poikkeamia koskevista yleisen tason vastauksista ei ilmene riittävällä tavalla, mihin poikkeamaan vastaus on annettu, jos sama rekisterinpitäjä on toimittanut useita ilmoituksia.

FA piti tietosuojavaltuutetun verkkosivujen informaatiota selkeänä ja asiallisena, mutta katsoi, että tehdyistä muutoksista tulisi tiedottaa aktiivisesti. **Suomen Perimistoimistojen Liitto ry** kaipasi tarkennuksia tietosuojavaltuutetun verkkosivuilla esitettyihin esimerkiksi tilanteisiin, joiden tarkoituksena on auttaa rekisterinpitäjiä määrittämään, onko niiden tehtävä ilmoitus tietoturvaloukkauksesta. **STTK:n** mukaan tietosuojavaltuutetun toimiston viestinnässä olisi parantamisen varaa. **Kansallisarkiston** mukaan tulisi huomioida koko alan käytäntö seuraamuksia langetettaessa: jos yhteen alan toimijaan kohdistetaan sanktioita, olisi oikeudenmukaista tarkastaa myös muiden toimijoiden toiminta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia piti ongelmallisena sitä, ettei eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin kaltaisia toimijoita ole suljettu pois tietosuojasetuksen noudattamisen liittyvän valvonnan piiristä vastaavaan tapaan kuin tuomioistuinten oikeudellisten tehtävien osalta on tehty. Oikeusasiamiehen kanslian mukaan tietosuojasetus johtaa tältä osin ristiriitaan Suomen perustuslain institutionaalisten ratkaisujen kanssa (PeVL 14/2018 vp, s. 14). Jos oikeusasiamies kuuluisi tietosuojavaltuutetun toimesta tapahtuvan valvonnan alle, syntyisi tilanne, jossa oikeusasiamies samanaikaisesti itse valvoisi tietosuojavaltuutettua. Se, että tietosuoja-laissa ja sen esitöissä (HaVM 13/2018 vp) on kiinnitetty epäkohtaan huomiota, ei oikeusasiamiehen kanslian mukaan poista tietosuojasetuksen valuvikaa. Asetusta tulisikin oikeusasiamiehen kanslian mukaan pyrkiä muuttamaan siten, että se huomioisi oikeusasiamiesten kaltaisten ylimpien laillisuusvalvojien erityisaseman.

Keskuskauppakamari piti tietosuojalain 18 §:n otsikkomuotoilua ”Tietosuojavaltuutetun tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus” harhaanjohtavana ottaen huomioon, että käsitettä ”tarkastusoikeus” käytetään rekisteröidyn oikeuksien yhtenä osatekijänä.

11 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – yhteistyö ja yhdenmukaisuus (60–76 artikla)

Yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismeja ja niiden kehittämistä pidettiin tärkeänä. Kaikilla VII lukua kommentoineilla ei ollut selkeää näkemystä yhteistyön sujuvuudesta, sillä tietosuoja-asetusta on sovellettu sen verran vähän aikaa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian mukaan valvontaviranomaisten välisen yhteistyön merkitys korostuu erityisesti sen vuoksi, että tietosuoja-asetus on monin paikoin epäselvä ja vaikeasti tulkittava. Oikeusasiamiehen kanslia arvioi 63 artiklassa tarkoitetun yhdenmukaisuusmekanismin merkityksen nousevan suureksi.

Arene ry piti tietosuoja-asetuksen VII lukua pääpiirteissään selkeänä ja katsoi, että eri tahojen roolit sekä vastuualueet on kuvattu ymmärrettävällä tavalla. **MMM** piti tietosuoja-asetuksen 64 artiklan 2 kohdan kriteerejä melko väljinä sen suhteen, mitä asioita valvontaviranomainen, tietosuojaneuvoston puheenjohtaja tai komissio voi pyytää saattamaan tietosuojaneuvoston käsiteltäväksi. Ministeriön mukaan tämä mekanismi käytännössä viivästyttää esityksen antamista eduskunnalle tai esityksen eduskuntakäsittelyä.

STM ja **Helsingin kaupunki** katsoivat yhteistyötä ja yhdenmukaisuutta koskevien määräysten käytännössä johtaneen siihen, että ohjauksen ja neuvonnan saaminen tietosuojavaltuutetun toimistosta vaikeissa tulkintatilanteissa on vaikeutunut. Nämä tahot kokivat valvontaviranomaisen pidättäytyneen antamasta ohjeita tilanteissa, joissa se katsoo tarvittavan unionin tasoisia yhtenäisiä linjauksia. **Helsingin kaupunki** huomautti tämän olevan ongelmallista, sillä valvontaviranomaisen neuvontaa kaivattaisiin nimenomaan niissä tilanteissa, joissa EU-tason kannanottojen saaminen on hyvin hidasta. Rekisterinpitäjät joutuvat kaupungin mukaan tekemään tulkintoja ilman riittävää ohjausta, mikä johtaa tietosuojan toteutumisen kannalta huonoon lopputulokseen.

FA:n mukaan rahanpesulain asiakkaan tuntemista ja tietojen säilyttämistä koskevien säännösten ja tietosuojasäännösten yhteensovittamisessa on haasteita. Tilanteen selkeyttämiseksi tarvittaisiin FA:n mukaan yhteistyötä asianomaisten viranomaisten kanssa.

Suomen Asianajajaliiton mukaan tietosuoja-asetuksen rajat ylittävään valvontaan liittyy merkittäviksi koettuja epävarmuustekijöitä. Liiton mukaan ongelmallisena on pidetty esimerkiksi sitä, että samasta loukkauksesta sanktioiminen useassa eri jäsenvaltiossa voi herkästi aktualisoitua.

12 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset (77–84 artikla)

Tietosuoja-asetuksen VIII luvun säännöksissä nähtiin useita positiivisia puolia. **MMM** piti niitä tärkeinä hyvän hallinnon ja oikeusturvan kannalta. **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia** piti tietosuoja-asetuksen tarjoaman keinovalikoiman ja sen käyttöön liittyvän harkintavallan laajuutta positiivisena asiana, koska se mahdollistaa suhteellisuusperiaatteen mukaisen lähestymistavan erilaisiin käytännön tilanteisiin, joita asetuksen laajalla soveltamisalalla saattaa esiintyä. **Keskuskauppakamari** piti VIII lukua tärkeänä takeena rekisteröidyn oikeussuojalle, mutta ei osannut arvioida, kuinka rekisteröidyt tulevat erilaisia oikeussuojakeinoja käyttämään. **STM**, **Kela** ja **Helsingin kaupunki** pitivät rekisteröidyn oikeussuojakeinoja tehokkaina.

Vastakkaisiakin näkemyksiä esiintyi. **STTK:n** mukaan on epäselvää, täyttyvätkö rekisteröidyn oikeudet tehokkaasiin oikeussuojakeinoin. **Redicom Oy** piti kansallisesti säädettyjä seuraamuksia riittämättöminä. **VM** piti epäselvänä tietosuoja-asetuksen mukaisen virheellisten tietojen oikaisua koskevan oikeuden suhdetta hallintolain mukaiseen oikaisuvaatimusmenettelyyn. Myös **Kirkkohallitus** piti ongelmallisena asetuksessa säädettyjen oikeussuojakeinojen potentiaalista päällekkäisyyttä kansallisten hallinnollisten oikeussuojakeinojen, kuten kirkollisvalituksen kanssa.

STM ja **eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia** näkivät tarvetta ennakkopäätöksille ja rangaistustaulukoille. **EK:n** mukaan tulisi selvittää kansallisten poikkeamien tarkoituksen mukaisuus sanktioiden määräämisen vanhentumisajoissa. Liitto toteaa, että erot sanktio-oikeuden kestossa asettavat jäsenvaltioiden rekisterinpitäjät huomattavasti eri asemiin.

F-Secure Oyj:n mukaan viranomaiset vaikuttavat hyödyntäneen sakkoja aktiivisemmin kuin huomautuksia, varoituksia ja pysäyttämiskäskyjä ja esitti, että viranomaiset voisivat ennaltaehkäisyn nimissä jakaa saamaansa tietoa tietoturvaloukkauksista takaisin

rekisterinpitäjille ja käsittelijöille. **EK:n** ja **FA:n** mukaan viranomaisten tulisi tietosuoja-asetuksen tulkinnanvaraisuuden vuoksi painottaa ohjaavaa ja neuvottelevaa toimintaa, ei sakkojen määräämistä. Rekisterinpitäjän ankara vastuu ja käännetty todistustaakka edellyttäisivät näiden tahojen mukaan oikeusvarmuutta, jota ei tällä hetkellä ole. Oikeusvarmuutta edistäisi rekisterinpitäjien ja elinkeinoelämän edustajien määrääminen asiantuntijalautakuntaan.

CSC Oy piti tietosuoja-asetuksen 81 artiklassa säädettyä menettelyn keskeyttämistä vaikuttavana keinona varmistaa henkilötietojen suoja. **HUS, CSC Oy** ja **Suomen Asianajajaliitto** pitivät epäselvänä sitä, voivatko rekisterinpitäjä ja käsittelijä sopia keskinäisestä vastuunjaostaan toisin kuin tietosuoja-asetuksen 82 artiklassa säädetään.

13 Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset (85–91 artikla)

Useampi lausunnonantaja kommentoi tämän kysymyksen yhteydessä tietosuoja-asetuksen ja kansallisen julkisuuslain suhdetta. Näitä kommentteja on käsitelty edellä tämän tiivistelmän luvussa 3.3.

CSC Oy piti akateemisen ilmaisun vapauden turvaamista tärkeänä. **Helsingin yliopisto** piti tietosuoja-asetuksen 85 artiklaan sisällytetyn akateemisen ilmaisun käsitteen sisältöä epäselvänä.

Kansallisgalleria huomautti sananvapauden merkityksestä kulttuuriperintöorganisaatioiden toiminnassa ja katsoi, että tietosuoja-asetuksen 85 artiklan tarkoittama käsittely journalistisia tarkoituksia varten tulee ymmärtää siten, että se käsittää myös kulttuuriperintöorganisaatioiden tiedonvälityksen. **Kansalliskirjaston** näkemyksen mukaan tietosuoja-asetuksessa ei ole riittävän selkeästi huomioitu kulttuuriperintöorganisaatioiden toiminnan sananvapauslottuvuutta. **Opetushallitus** katsoi, että kulttuuriaineistojen saatamista käytettäväksi esimerkiksi internetin välityksellä tulisi täsmentää lainsäädännössä ja viittasi tässä yhteydessä hallintovaliokunnan näkemykseen asiasta.

Kuntaliiton mukaan tietosuojalainsäädäntö ei saisi tarpeettomasti kaventaa hallinnon ja viranomaistoiminnan julkisuusperiaatetta, kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia tai verkotiedottamista kunnan asioista. **Uvilan kaupunki** totesi, että tietosuojasäädösten liian ankara tulkinta saattaa johtaa julkisuusperiaatteen kapenemiseen ja muutoksenhaun vaikeutumiseen viranomaistoiminnassa.

Keskuskauppakamari piti oikeana ratkaisuna sitä, että tietosuoja-asetuksen 87 artiklassa on jätetty kansallisen lainsäätäjän päätettäväksi tapa, jolla säännellään henkilötunnuksen

käsittelyn edellytyksiä. **STTK:n** mukaan tietosuojalain henkilötunnusta koskevat tarkennukset selventävät mahdollisuuksia käyttää henkilötunnusta. **Aleksi Kosken** mukaan henkilötunnuksilla on tärkeä rooli journalistien työssä, ja näiden tunnusten käsittely journalistisiin tarkoituksiin tulisi nimenomaisesti sallia. Kosken mukaan tietosuoja-asetus mahdollistaa sen, että viranomainen luovuttaa sähköisen henkilörekisterin kopion tai tulosteen journalistiseen käyttöön, mutta käytännössä näin ei ole tapahtunut.

KKV korosti kilpailu- ja kuluttajapolitiikan vaikutustenarviointiin liittyvien tutkimusten, selvitysten ja vertailujen keskeistä osuutta viraston lakisääteisten tehtävien hoitamisessa. Virasto piti tärkeänä tieteellisen tutkimuksen mahdollisimman laajaa vapautta.

Jyväskylän yliopisto näki tarvetta Euroopan tietosuojaneuvoston laatimille soveltamisohjeille koskien henkilötietojen käsittelyä tieteellisessä tutkimuksessa. Tämä sujuvoitaisi yliopiston mukaan tutkimuksen toteuttamista EU-alueella ja yhtenäistäisi tulkintakäytäntöjä.

Kansallisarkisto piti arkistoinnin ja tietojen minimoinnin vaatimusten rajanvetoa tietosuojasetuksen 89 artiklassa epäselvänä ja katsoi sen voivan johtaa aineistojen tarpeettomaan tuhoamiseen. Kansallisarkiston mukaan suomalainen arkistoperinne ja -kulttuuri eivät tunne selkeää jakoa säilytyksen ja arkistoinnin vaiheisiin. Kansallisarkiston mukaan arkistointivaiheen määrittelyn tulisi olla asiakirja- ja tietokohtaista, mutta käytännössä tämän tason erottelua ei voida tehdä. **Keskuskauppakamarin** mukaan tietosuoja-asetuksen salassapitovelvollisuutta koskeva 90 artikla on osoittautunut jossain määrin vaikeasekoiseksi.

Liite 1: Lausuntopyynnön jakelu ja lausunnonantajat

Lausuntopyyntö oli esillä lausuntopalvelu.fi -palvelussa 7.8.–17.9.2019. Lausuntoa pyydettiin erikseen 80 taholta, joista 52 antoi lausunnon. Näistä Helsingin hallinto-oikeus ja Itä-Suomen hallinto-oikeus totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa asiassa. Tahot, joilla ei ollut lausuttavaa asiassa tai jotka eivät antaneet ollenkaan lausuntoa, on merkitty *:llä. Lausunnon antoi lisäksi 23 muuta tahoa. Svenska litteratursällskapet i Finland antoi yhteisen lausunnon Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa.

Lausuntoa pyydettiin:

Aalto yliopisto
 Akava ry*
 Alma Media Oyj*
 Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
 Innovaatorahoituskeskus Business Finland
 Eduskunnan kanslia*
 Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
 Electronic Frontier Finland - Effi ry
 Elinkeinoelämän keskusliitto EK
 Finanssiala ry (FA)
 Helsingin hallinto-oikeus*
 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS)
 Helsingin kaupunki
 Helsingin yliopisto
 Hämeenlinnan hallinto-oikeus*
 Itä-Suomen hallinto-oikeus*
 Itä-Suomen yliopisto*
 Jyväskylän yliopisto
 Kansallinen audiovisuaalinen instituutti*
 Kansallisarkisto
 Kansallisgalleria
 Kansalliskirjasto
 Kansaneläkelaitos (Kela)
 Keskuskauppakamari
 Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV)
 Kirkkohallitus
 Korkein hallinto-oikeus*
 Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry

Lapsiasiavaltuutettu*
Lastensuojelun Keskusliitto*
Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM)
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Lääketeollisuus ry
Maa- ja metsätalousministeriö (MMM)
Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry*
Medialiitto ry*
Museoalan ammattiliitto MAL ry
Museovirasto
Musiikkiarkisto
Nokia Oyj*
Oikeuskanslerinvirasto*
Oikeusrekisterikeskus (ORK)
Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM)
Open Knowledge Finland*
OP-ryhmä*
Pelastakaa Lapset ry*
Puolustusministeriö (PLM)
Ruokavirasto*
Sanoma Media Finland Oy*
Sisäministeriö*
Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
Suomen Asiakastieto Oy
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Journalistiliitto ry
Suomen Kiinteistöliitto ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Jurisförbund ry
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund
Suomen museoliitto ry
Suomen valokuvataiteen museo
Suomen Yrittäjät ry
Teknologiateollisuus ry*
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL)
Tieto Oyj*
Tietoarkisto*

Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto (FiCom) ry

Tietosuojavaltuutetun toimisto (TSV)

Tilastokeskus*

Tulli

Turun hallinto-oikeus*

Tutkimuksen tuen ja hallinnon verkosto –TUHA*

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)

Ulkoministeriö (UM)

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus*

Valtiovarainministeriö (VM)

Väestörekisterikeskus (VRK)

Yksityiset keskusarkistot ry*

Yleisradio*

Muut lausunnonantajat:

Aleksi Koski

Asiakkuusmarkkinointiliitto ry

Centria-ammattikorkeakoulu Oy

CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy

Eläketurvakeskus

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

F-Secure Oyj

Itä-Savon koulutuskuntayhtymä

Metsähallitus

Opetushallitus

Palvelualojen työnantajat ry (PALTA ry)

Redicom Oy

Secrays Oy

Senaatti-kiinteistöt

Suomen Hammaslääkäriliitto

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto (Sitra)

Suomen metsäkeskus

Suomen Perimistöimistojen Liitto ry

Suomen sosiaali ja terveys ry (SOSTE ry)

Svenska litteratursällskapet i Finland

Ulvilan kaupunki

Valtiokonttori

Verohallinto

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-799-1 (PDF)